

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VI. évfolyam 7. szám * Társadalmi, kulturális és hagyományőrző folyóirat *

1999. július

Leégett a hunyai templom

Amikor ezt a vezércikket kezdtem írni, eszembe jutott; egy hónappal ezelőtt, ezen a helyen lévő cikk címe ez volt: Az utolsó Amen, mellyel Timár Máté íróra emlékeztünk. Ennek a cikknek is adhattam volna ezt a címet, mert június 4-én, az esti mise volt az utolsó mise a hunyai templomban. Elhangzott az utolsó Amen – elsöpéntek volt – és mindenki nyugodtan hazament. Nem sejtettük: ez volt az utolsó amen, mert néhány óra múlva, pontosan 22 óra 29 perckor egy villám becsapott a templomba. Néhány perc múlva a szomszédok már azt látták, hogy ég a tető. Gyorsan hívták a tűzoltókat, jöttek a hívek, az egyháztanács tagjai... mentsük, ami menthető... a sekrestyéből a fontosabb felszereléseket még sikerült kimenteni. Sóczó Géza hitoktató megkockáztatta még azt is, hogy a már javában égő templombelsőből még kimentette az Oltári-szentséget. Rövid idő múlva fehér lángtenger lett az egész templombelső.

A tüzet oltani majdnem lehetetlen volt. A torony felől nem lehetett, mert áram alatt volt az utcai vezeték, de maga a templom is. A sekrestye felől bemenni meg már nem lehetett, és egyébként is életveszélyes lett volna, mert a tűz pusztításától megdőlt a torony is.

Néhány óra alatt minden leégett, ami csak éghető volt: a tető, a deszkamennyezet, az oltárok, szobrok, képek, padok, harmónium. Olyan nagy hő keletkezett, hogy a templom belsejében az összes vakolat lehullott a falról.

Még akkor éjjel telefonon értesítettek, hogy ég a templom; azonnal indultam, a vihar ellenére is.

Másnap, szombat délután tévések, újságírók leptek el bennünket. Mindenki kíváncsi volt, mi történt, hogy történt. Este már az egész ország értesült a szomorú eseményről. Megjelent

Dr. Latorcai János képviselő is, feleségével.

Az úrnapi szentmise a művelődési ház nagytermében volt. Sokan összejöttek, és siratták templomukat. Emlékeztettem a híveket arra, hogy „a templom édesanyánk is: ide térünk be lelkileg felfrissülni, örömmünket, bánatunkat ide hozzuk. Ide kötnek családi eseményeink: a születés, a házasság, a halál. Gyászoljuk templomunkat. Az egyik plébánostól érkezett vigasztalás az Interneten, épp mise előtt: 'Akiket az Úr szeret, azokat megpróbálja!'

Folytatás a 107. oldalon

Önnnek joga van tudni...

hogy miről döntött június 24.-én az önkormányzat testülete.

Az óvodai ellátás a város minden óvodájában ősztől vállalkozásba kerül, azaz közoktatási megállapodást köt az önkormányzat az erre pályázó óvónőkkel. Pályázatot nyertek: a Polyákhalmi óvodára Kulikné Giricz Ilona, a Fő úti óvodára Szmola Magdolna. Pályázaton kívüli konstrukcióban kerül közoktatási megállapodás megkötésre a Selyem úti óvodára Szabó Istvánné, a Blaha úti óvodára Bárdi Zoltánné, a Kossuth úti óvodára Dr. Csoma Antalné, és a Szabadság úti óvodára Szmola Magdolna óvónőkkel. A létszámleépítést, még el kell végezni a vezető óvónőknek, 9 fő óvónő, 2 fő dajka, és 9 fő technikai és 1 óvodai titkár kerül végkielégítéssel elbocsátásra, akik közül remélhetőleg a vállalkozó óvónők néhányukat alkalmazni fogja.

Új igazgatója van a 2. sz. Általános Iskolának, a testület egyhangúlag megválasztotta Fülöp Istvánnét. **A Városi Zene és Művészeti Iskola** igazgatói állására a testületi ülésen már csak 1 pályázat volt érvényben, így nem volt nehéz a döntés. **Igazgató lett Lehoczkyne Wolf Tünde.**

Lakossági kérésre visszavonta a testület korábbi döntését, **nem lesz utcanév változás, marad a Sallai utca neve.** Megszavazta a testület a termálkút felújításához szükséges pályázati pénz kiegészítést, kezdődhet a felújítás. **Az endrődi szociális otthon** építéséhez a minisztérium-

hoz benyújtott pályázat eredményes volt. Ugyancsak eredményes volt a Kner Imre Gimnázium épület homlokzatának felújítási pályázata. Késik az új utak építésének kezdése, de remélhetőleg a késés behozható lesz, még tél előtt járhatunk az új utakon. A késés oka, hogy a kivitelezőkkel még folyik az ártárgyalás. Sajnos az idei évre tervezett szennyvíz program és a kommunális hulladék lerakó építése feltehetően csak 2000-ben indítható pénzihiány miatt. Hasonló okból csúszik a fedett ligetfürdő rekonstrukciója. **Meg lesz viszont az ígért határidőre a jó ivóvíz! Július 16-án délelőtt 11 órakor ünnepélyes keretek között lesz az átadás.** Katona Kálmán miniszter Boros Imre államtitkár, Domokos László képviselő és még sok más vendéggel együtt örülhet a város a várva várt eseménynek.

Elfogadta a testület, hogy a városban legyen „Millenniumi” liget, és abban emlékpark kerüljön majd kialakításra. **A Millenniumi liget az Október 6. ltp mellett lesz**, ahol a város vendégei látogatásuk emlékére fát is ültethetnek. Van még lehetőség az első lakás megszerzéséhez pályázat benyújtására a helyi önkormányzat Humánpolitikai Bizottságához, mint ismeretes, az eredményes pályázó maximum 300 ezer forintot kaphat, amiből 100 ezer végleges támogatás, 200 ezer pedig kamatmentes hitel. Módosításra, növelésre került a költségvetés bevételi összege mintegy 130 millió forinttal, a mű-

ködési kiadások összege is emelkedett 124 millió forinttal, nőtt a tervezett felújítások, fejlesztések és felhalmozási kiadások tervezett összege is.

A polgármester külön kérte az illetékeseket, hogy az idegenforgalmi helyi adó beszédését, és természetesen befizetését minden helyi lakos tekintse becsületbeli ügynek. Ugyanis nagy kárt okoznak azok, akik ezt elmulasztják, mert minden be nem fizetett 1 forint idegenforgalmi adó további 5 Ft elmaradt hasznot jelent az önkormányzatnak.

Rendhagyó volt a testületi ülés, mert részt vett az első részén Domokos László képviselőnk is. Nagyon fontos információkkal látta el a jelenlévőket. Beszámolt a délelőtti ún. térségi tanácskozásról, ahol Békés megye jövőbeni fejlesztési kérdéseiről is szó volt. Elmondta, hogy a Parlament elfogadta a katasztrófa törvényt, röviden ismertette a katasztrófa-elhárítás ügymond szerkezeti felépítését. Felhívta a figyelmet egy határidős feladatra. Július 31-ig lehet véleményezni azt a jövőbeni programot, ami a megye, azon belül a helyi fejlődésünket nagy mértékben befolyásolhatja. „Vegyük kezünkbe a jövőnket!” emlékeztetett arra, hogy a tervezés, a programozás milyen fontos, valamint az alulról való szerveződés. A helyi adottságok kihasználásának kezdeményezésében az önkormányzatok felelőssége megnőtt. Szakmailag is rendkívül érdekes volt a képviselő úr tájékoztatása

Császárné Gyuricza Éva

Ez is a hunyai templom volt...

A **Városunk** legközelebb előre láthatólag csak augusztus 20-ra jelenik meg.

Minenkinek jó pihenést kíván a nyárra:

A Szerkesztőség

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

HÁZ ELADÓ! Gyomaendrődön a Sugár utca 90. sz. alatt 2 szobás családi ház eladó. Gáz, víz bevezetve. Víz az udvarban. Érdeklődni lehet: 58-311-912. Telefonszámon 17 óra után.

NYARALJUNK A BALATON PARTJÁN! A FAMILIA PANZIÓ BALATONFÜREDEN 3 ágyas, kényelmes szobákkal, szép környezetben **olcsó árakkal** várja vendégeit! Továbbá Borgátán a termálfürdőnél 2 szobás nyaraló kiadó.

Érdeklődni lehet: Kiszely Éva, Balatonfüred, Endrődi S. u.8-ban.

Telefonon: 87-343-568, vagy 86-340-546 számokon.

Mindenkit szeretettel vár Éva!

AZ idén Hunyán rendhagyó volt a szokásos évi Szent László búcsú. A leégett templom helyett június 26-án, szombaton délelőtt a hunyai, és a környékbeli hívek a művelődési házba gyűltek össze a község, és a leégett templom védőszentjét, Szent László királyt megünnepelni.

A kultúrház nagyterme megtelt emberrel. A papság ministránsok kíséretében harangszóra vonult fel a színpadra, ahol virágokkal gyönyörűen feldíszítették az ideiglenes asztal-oltárt. Sajnos, a harangszó csak magnóról szólt, mert a községben harang sincs immár.

Az ünnepi misét Szurovecz Vince kerületi esperes, békésszentandrásai plébános tartotta. 25 évvel ezelőtt szentelték pappá, és most ezüstmiséjét tartotta. Egy ministráns, és az egyházközség elnöke köszöntötte, átadva a hunyai hívek ajándékát.

Sajnos, a szokásos körmenetet sem tudtuk megtartani.

Mise után a kultúrház előtt a hunyaiak agapéra hívták a vendégeket. Az ismerősök, rokonok elbeszélgettek.

Ez alkalomra, megemlékezvén a leégett templomról, az egyik jólélek az itt látható képeslapot készítette, melyet meg lehetett vásárolni.

KÖZÖSSÉGI HÁZ JÚLIUS HAVI PROGRAMJA

24-én 19 órától Anna-bál! Belépő 300 forint. Asztalfoglalás július 12-től 30-án 20 órától Disco. Belépő 100 forint.

AUGUSZTUSI ELŐZETES

1-től 8-ig Kézműves tábor. Vezeti Szonda István. Jelentkezés: előzetesen a Községi Házban.

12-től 26-ig Tüdőszűrés. (bővebb információ a plakátok útján.)

20-án 9 órától Lovasbemutató és ünnepi kenyérszentelés az endrődi vásártéren. A lovasbemutatót részt venni szándékozók szíveskedjenek jelentkezni a Községi Házban július 12-én 18 órakor! Kellő számú versenyző jelentkezése esetén a bemutatót megtartják.

SZEPTEMBERI ELŐZETES

4-én 14.30 órakor Kiállítás megnyitása! Endrődi Bella János festményeinek és legújabb verseskötetének bemutatására kerül sor. A kiállítás szeptember 24-ig nyitva.

Rendhagyó hunyai búcsú**MÁV HIVATALOS MENETREND - ÉRVÉNYES 1999. MÁJUS 30-TÓL 2000. MÁJUS 27-IG**

B.PEST	SZOLNOK	GYOMA	B.CSABA	B.CSABA	GYOMA	SZOLNOK	B.PEST
--	2.50	3.50	4.16	4.58	5.36	6.28	--
--	--	4.40	5.23	5.30	5.59	6.45	8.12
--	4.50	5.46	6.20	6.20	6.47	7.45	--
3.55	6.30	7.27	9.18	6.35	6.58	7.42	9.07
6.15	7.52	8.39	9.10	6.55	7.36	8.33	9.57
--	8.57	9.53	10.25	7.26	8.04	9.08	--
8.30	10.00	10.44	11.12	8.30	9.11	10.02	11.27
--	11.25	12.20	12.51	11.20	11.58	12.47	14.12
10.15	11.47	12.31	13.00	11.33	12.04	13.03	--
--	14.35	15.29	--	13.30	13.59	14.47	16.12
13.15	14.47	15.32	16.13	14.32	15.03	16.10	--
--	--	15.55	16.33	15.20	15.55	16.47	18.32
15.15	16.47	17.32	18.00	16.40	17.11	18.30	20.32
--	--	17.40	18.21	17.20	17.57	18.44	20.07
16.15	17.44	18.24	18.48	18.50	19.19	20.05	21.37
17.15	18.49	19.34	20.02	19.00	19.34	20.41	--
--	19.17	20.17	20.56	19.40	20.27	21.14	--
--	20.14	20.57	21.24	22.35	23.05	--	--
19.30	21.00	21.44	22.11				

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! Sarkesillag a négy égtáj felől! Anyanyelved billyogként jelöl! Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,
új kenyér íze, lepergő könny sója, öröm-kacagás, lelki Kába-kő... Isten áldjon! Te légy végső álmunk, s ivadékainkba szebb jövő!

DÁVIDHÁZY BEKES SÁMUEL

GYOMAI
PRÉDIKÁTOR
(1789-1862)

A gyomai református gyülekezetnek közel négy és fél évtizedig volt közösségformáló, filantróp beállítottságú (emberbarát, jótékonykodó személy) lelkipásztora. 1789. július 1-én született. (Hosszas kutatás után sem találtam megbízható adatot, hogy hol) „ároni” emberöltőkön át oldalán is lelkészeket adó családból.

Nevének első tagja valószínűleg földrajzi eredetű. A kor szokásai szerint származási, születési helyéről különböztettek meg embereket. Ez megkülönböztető földrajzi név aztán később családi névként rögződött. Pl. Szenczi Molnár Albert, Dévai Bíró Mátyás stb. Később a család a „Bekes” második tagot elhagyta, de a mi gyomai prédikátorunk használta.

Debrecenben kezdte el teológiai tanulmányait s azt Bécsben, Göttingenben és Utrechtben mélyítette el.

18 esztendő Karolina leányát 1839. július 30-án adták össze a 29 esztendő Makai István mezőberényi lelkipásztorral.

Petronella nevű leányát Imre Sándor (1820-1900) vette nőül. Imre Sándor Gyomán volt segédlelkész 1847-49 között, s ekkor ismerkedett meg Petronellával és édesapja családjával. A későbbi kolozsvári teológiai tanár (14 esztendőig), nyelvész, hódmezővásárhelyi iskolaigazgató 1872-ben a kolozsvári egyetem magyar nyelv- és irodalom tanszékének első professzora, aki Gyomán is „olvasókört” szervezett, megpezsztítette a „közéletet”. Házasságukból öt gyermek született, mindnyájan fiatalon elhunytak. Felőtt kort ért meg József és Lajos fiúk. Lajos rektortanító lett Hódmezővásárhelyen.

Dávidházy Petronellát egész egyéniségében, öltözködéséből beszédéig és minden tetteig az egyszerűség, a szigorú erkölcs jellemezte. Elítélt minden kényelmet szolgáló dolgot. Állandó olvasmányai voltak: a zsoltáros könyv, Szikszay György „Keresztyéni tanítások és imádságok” c. könyve. Mindezek nyilván a gyomai atyai ház hatásának könyvelhetőek el s nemkülönben ilyen volt a szemlélete a reformátusság széles rétegeinek, különösen a mezővárosi, falusi parasztpolgárságnak. Ez a szemlélet olyan szívósan tartotta magát, hogy magam is ilyen szellemben nevelkedtem Gyomán, s nem tagadom, sőt örömmel nyugtázom, hogy így hatvan esztendősen ezen értékeket, személetet megtartottam.

Dávidházy Bekes Sámuel egyik fia László Köröstarcsán volt segédlelkész, amikor meghívták a gyomaiak „szónoklattartásra”, majd Bencze István mellé másik lelkésznek s itt szolgált 1868 október 25-től 1870 okt. 20-ig, haláláig. „Dávidházy László Nagypiriten (Veszprém megye) 1870 október 21-én jobb létre szenderült. Temetése október 25-én leend, oda küldöttség megyen...”

Másik fia Dávidházy János kabai lelkipásztor és esperes volt, az, aki Dávidházy Bekes Sámuel egyháztörténeti kéziratát 1887. december 12-én kelt levélhez mellékelve a gyomai gyülekezetnek ajándékozta. A kézirat címe: „A Helvécziai Vallástételt tartó Gyomai Eklésia Históriaja 1834 esztendőtől 1837-ig készült D. B. S. prdtr. által.” Ez a pótolhatatlan értékes munka nyomtatásban is megjelent a Békés vármegye Régészeti és Mivelődéstörténeti Társulat Évkönyvei-benn folytatásokban 1888-89-90. XIV-XV. kötetekben. Ideje lenne bevezető tanulmánnyal, kiegészítésekkel, eredetiben is mellékelve e művet megjelentetni, ezzel is tisztelve emlékezetes lelkészünk szolgálata előtt, közkinccsé tenni szülőföldünk mindennapjainak hajdanvolt világát.

Dávidházy Sámuel is érték Gyomán „kedvetlenségek”, egyházi „vizketeg” polgár részéről. Ugyanis 1819. február 24-én kelt levél az esperesnek címezve „A’ Gyomai Reformata Szent Eklésiának Külső Előljárói, s több Tagjai” részéről; „Tiszteletes Dávidházy Sámuel Úrnak szava, Templomunk nagyságához képest a’ múlt Esztendőben a’ Néptől gyengéltetett...” Azt írják, hogy a prédikációs halottakhoz nem megyen ki a házhoz, hanem fent a templomban prédikálja el, sáros, fagyos téli időben az öregrendű híveknek nehezekre esik felmenni a templomba, de mivel az utóbbi időben „...fent írt Tiszteletes Úrnak szava tapasztalható módon erősödött”, s hathatósabbá lett...” aztán hajlandó lesz a házhoz kimenni a prédikációs halottat elparentálni, úgy megmarasztalják nyugtatták meg az esperes urat a levél végén.

S aztán meg is maradt Nagytiszteletű Tudós Prédikátorunk 44 esztendeig, Isten nyugtassa.” A gyomai gyülekezet ez idáig leghosszabb ideig itt szolgált tehetséges, igen hűséges hitvalló prédikátora elhunyt az Úrban 1862. április 23-án 73 éves korában. Temetése volt április 26-án. Itt szolgált éppen 44 esztendőig. Hű hitvese mellé temetődött.” Sírja még ott árválkodik (1998) a szántfölddől visszaminősült Öreg temető felső végibe, meglehetősen benöve bokrokkal. Sírkövének felirata: D O M S = Debent Omnes Mori Semel azaz Mindnyájunknak egyszer meg kell halni.

„Itt nyugosznak Dávidházy Sándor ref. lelkipásztor és Egyházmegyei Tanácsstag, született 1789. július 1, meghalt 1862. április 23. -án e gyülekezetben eltöltött szent szolgálata 44-dik évének utolsó napján s Hitvese Zilahy Mária született 1803. január 26-án Meghalt 1850. május 16. Hű Atyának tudós és buzgó, lelkésznek s az önfeláldozó szelíd nőnek, kegyes és bölcs, Anyának Emlékezetül Áldva keserű gyermekeik.”

Cs. Szabó István

ÉVFORDULÓK NAPTÁRA

1999. AZ IDŐSEK ÉVE

Július 1. **ÉPÍTÉSZETI VILÁGNAP**

Július 2. **SPORTÚJSÁGÍRÓK NAPJA**

Július 2. 1879. Tiszakécske **MÓRICZ ZSIGMOND** (†Budapest, 1942. szeptember 5.) Író,

szerkesztő, a magyar realista irodalom legnagyobb alakja. Írásait a realista emberábrázolás, mély lélekrajz, drámai helyzetek jellemzik. A Légy jó mindhalálig c. novelláskötetével robbant be az irodalomba. Műveit felsorolni e helyen nem lehetséges, nagy művei közül említhetjük az ERDÉLY trilógiát, Rózsa Sándor összevonja szemöldökét, Rózsa Sándor a lovát ugratja, Harmatos rózsa, Sárarany, Az Isten háta mögött, Úri muri. Számtalan művét színpadra dolgozták (Nem élhetek muzsikaszó nélkül stb.), sőt filmen is megjelentek (Rózsa Sándor).

Július 5. 1914. Budapest **FISCHER ANNIE** (†Budapest 1995. április 11.) Zongoraművész. 1922-ben mutatkozott be Budapesten Beethoven C dúr zongoraversenyével. 1941 és 46 között Svédországban élt. A világ minden részén koncertezett. Különösen Beethoven, Schumann, Liszt és Bartók műveit játszotta a nagyszámú közönségének.

Július 11. (július második vasárnapja) **VASUTASNAP**

Július 17. 1925. Felsőiskáz **NAGY LÁSZLÓ** (†Budapest, 1978. január 30.) Költő, műfordító, szerkesztő. Verseiben a gyermekkor élményei, az ember és a természet kapcsolata, a paraszti világ szokásai, a népi kultúra elemei dominálnak. Korai versei: Adjon az Isten, A Tűz és a rózsa, Tavasz dal, Májusfák. 1965-ben jelent meg Himnusz minden időben c. verseskötete.

Július 18. 1889. Székelyzsombor **NYÍRŐ JÓZSEF** (†Madrid, 1953. október 16.) Író. A magyar irodalom halhatatlanjai sorában van a helye. Több könyvében ír a székelyekről. Elbeszélő kötetekben is a székely nép hányatott sorsa jelenik meg. Művei többek között: Jézusfaragó ember, Havasok könnye, Az én népem, Kopjafák, Székelyek, Mádéfalvi veszedelem, a Síbói bölény.

Július 19. 1879. Kiskunfélegyháza **MÓRA FERENC** (†Szeged, 1934. február 8.) Író, újságíró, könyvtáros és múzeumigazgató. Irodalmi munkássága Szegeden teljesedett ki. Ifjúsági regényei: Rab ember fiai, Kincskereső kis ködmön. Regényei: Ének a búzamezőről, Véreim, Nádi hegedű, Parasztjaim. Önéletrajzi írása: a Daru utcától a Móra Ferenc utcaig. A lyukashalmi ásatások szervezője volt Endrődön.

Július 25. 1903. Budapest **VASZY VIKTOR** (†Szeged, 1979. március 12) Zeneszerző, karmester. 1925-től a Székes-

fehérvári Zenekar, 1929-től 41-ig a Budapesti Egyetemi Énekkar, 1935-től 41-ig a Budapesti Palestrina Kórus karnagyja. Ugyanakkor 1929-41-között a Zeneművészeti Főiskola tanára volt. Több-kevesebb ideig igazgatója volt a Kolozsvári Operaháznak és a Szegedi Nemzeti Színháznak. A Szegedi Szabadtéri Játékok egyik megalapítója, zenei szervezője volt. Művei: Ünnepi nyitány, Romantikus nyitány.

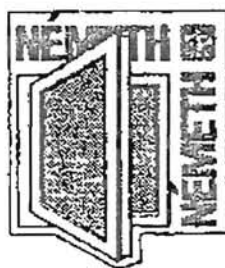
Július 25. 1818. Abádszalók **KOVÁCS MIHÁLY** (†Budapest, 1892. augusztus 3.) Festőművész. 1833-ban Landau Lénárt rajziskolájában, 1835-ben a bécsi Akadémián tanul. 1841-42-ben pártfogoltja Itáliába küldi tudóbaja gyógyítására. (Velence - Róma) A magyar történelmi festészet első korszakának reprezentánsa. Képei közül említhetjük: Árpád fejedelemmé választása, Mohácsi temetés, Vörössipkás honvéd, az un. Kalapos önarckép

Július 27. 1775. Pozsony **BRUNSZVIK TERÉZ** (†Pest, 1861. szeptember 17.) Pedagógiai író. 1828-ban nyitotta meg Budán az első hazai óvodát. Az ő közreműködésével még 11 óvoda nyílt meg. Haláláig összesen 80 létesült. Írásaiban népszerűsítette az óvodák fontosságát. Martonvásári kastélyukban többször tett látogatást Beethoven, mint a család barátja.

Július 27. 1907. Nagykönyi **SÁRDY JÁNOS** (†Budapest, 1969. március 9.) Operaénekes, színész. Pápán végezte a tanítóképzőt, majd néhány évi tanítói működése után 1936-tól az Operaház ösztöndíjasa, majd 1938-tól rendes tagja. 1958-tól a Fővárosi Operettszínháznak volt elismert művésze.

Július 27. 1877. Pozsony **DOHNÁNYI ERNŐ** (†New York, 1960. február 9.) Zeneszerző, zongoraművész. A század első felének legjelesebbjeihez tartozott. Koncertjeivel, pedagógiai tevékenységével a kortárs zene (Bartók, Kodály) propagálásával maradandó érdemeket szerzett.

Július 28. 1885. Kolozsvár **SÁNDOR ERZSI** (Budapest, 1962. március 21.) Operaénekesnő. 1905-30 között a Budapesti Operaház tagja. (1917-től császári és királyi kamaraénekesnő) Sokat vendégszerepelt külföldön. Mozart, Rossini, Verdi, Puccini és R. Strauss operában nyújtott kiváló alakításokat. Éneklését a tökéletes technika, egységes színezetű hang jellemezte

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Katolikus oldal

JÚLIUS HÓNAP ÜNNEPEI

- 2. péntek: Sarlós Boldogasszony
- 3. szombat: Szent Tamás apostol
- 15. csütörtök: Szent Bonaventúra püspök, egyháztanító
- 16. péntek: Kármel-hegyi Boldogasszony
- 22. csütörtök: Szent Mária Magdolna
- 24. szombat: Árpád-házi Szent Kinga
- 26. hétfő: Szent Joakim és Szent Anna
- 29. csütörtök: Szent Márta
- 31. szombat: Loyolai Szent Ignác áldozópap

JÚLIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 19-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában szeptemberig nincs mise.

Hunva

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor. Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 18-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 18-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 18 órakor.

Folytatjuk a Miatyánk magyarázatát, a Katolikus Egyház Katekizmusából:

A HÉT KÉRÉS

Miután a fiúság Lelke minket Isten, a mi Atyánk jelenlétébe helyezett, hogy imádjuk, szeressük és áldjuk őt, hét kérést, hét áldást kelt fel a szívünkben. Az első három az Atya dicsősége felé vonz bennünket, a másik négy, mint a feléje vezető út, nyomorúságunkat ajánlja kegyelmébe. „Mélység hívja a mélységet“ (Zsolt 42.8).

Az első hullám feléje, hozzá lendít bennünket: a te országod, a te akaratod! A szeretet sajátossága, hogy először arra gondolunk, akit szeretünk. Ebben a három kérdésben nem is „nevezük meg“ magunkat, mert megragad bennünket a szeretett Fiú „égő vágya“, sőt „agonizálása“ az ő Atyja dicsőségéért. „Szenteltesse meg (...) Jöjjön el (...) Legyen meg (...). Ez a három kérdés már meghallgatást nyert Krisztus áldozatában, míg Isten nem lesz „minden a mindenben“.

A kérések második hulláma mintegy az eucharisztikus lélekzavár mozgásában megy végbe: várokozásaink felajánlása, mely az irgalmasság Atyjának tekintetét magára vonja. Tőlünk száll fel, és minket érint most, ebben a világban: „Add meg nekünk (...) Bocsd meg nekünk (...) Ne vigy minket (...) Szabadíts meg minket“. A negyedik és ötödik kérdés a mi életünkön vonatkozik, hogy azt Isten táplálja és gyógyítsa meg a bűntől, a két utolsó az élet győzelmeért folytatott harcra és az imára, mint küzdelemre vonatkozik.

Az első három kérdés megerősít minket a hitben, eltölt reménységgel és áttűzést szeretettel. Mivel teremtmények és még bűnösök is vagyunk, kérnünk kell a „mi“ számunkra: ez a „mi“ az egész világot és történelmet magában foglalja, amit felajánlunk Istenünk mérték nélküli szeretetének. Mert csak az ő Krisztusának neve és az ő Szentlelkének országa által teljesíti be a mi Atyánk az üdvösségtervét a mi és az egész világ javára.

I. „Szenteltesse meg a te neved“

A „megszentelni“ kifejezést itt elsősorban nem oksági értelemben kell értenünk (Isten maga szentel meg, tesz szentté), hanem főleg elismerő értelemben, vagyis hogy elismerjük, hogy ő szent, és mint szenthez viszonyulunk hozzá. Így az imáadásban ezt a kérést néha úgy fogjuk fel, mint dicséretet és hálaadást. De ezt a kérést Jézus úgy tanította nekünk, mint egy óhajtatást: olyan kérést, vágyat, várokozást, amelyben Isten és ember egyaránt elkötelezi magát. Már a

mi Atyánkhoz intézett első kéréssel belemerülünk istenségének belső misztériumába és emberségünk üdvösségének drámájába. A hozzá intézett kérdés, hogy neve szenteltesse meg minket is magában foglal „abban a jóságos tervben, amelyet előre meghatározott“, hogy „szentek és feddhetetlenek legyünk előtte a szeretetben“.

Üdvösségtervének döntő mozzanataiban Isten kinyilatkoztatja nevét, de művét végrehajtva nyilatkoztatja ki azt. Márpedig ez a mű számunkra és bennünk csak akkor valósul meg, ha neve általunk és bennünk megszenteltetik.

Isten szentsége örök misztériumának megközelíthetetlen tűzfészke. Ami belőle kinyilvánult a teremtésben és a történelemben, azt a Szentírás az ő fonsége dicsőségének és kisugárzásának nevezi. „Az ő képre és hasonlatosságára“ (Ter 1,26) teremtet embert Isten „dicsőséggel koronázta“ (Zsolt 8,6), de az ember vétkezett és így „nélkülözi Isten dicsőségét“ (Róm 3,23). Ezért Isten fogja kinyilvánítani szentségét, amikor kinyilatkoztatja, és az embernek adja nevét, hogy helyreállítsa az embert Teremtője képmására (Kol 3,10).

Az Ábrahámnak tett ígérettel járó esküben Isten kötelezte saját magát, de még nem fedte fel nevét. Mózessel kezdi nevének kinyilatkoztatását és minden nép szemé láttára kinyilvánítja azt, amikor népét kiszabadítja Egyiptomból: „felövezte magát dicsőséggel“ (Kiv 15,1). A sinai szövetség óta ez a nép az „ő“ népe és ennek a népnek „szent néppé“ kell lennie (vagy felszentelt, a héberben ugyanaz a szó jelöli), mert Isten neve benne lakik.

Márpedig a szent Törvény ellenére, amelyet a szent Isten népének ad és újra ad, és annak ellenére, hogy az Úr „tekintettel volt nevére“, a nép visszaél túrelmével, elfordul Izrael Szentjétől, sőt megszentelteleníti nevét a nemzetek között“. Ezért az Ószövetség igazait, a fogságból visszatért szegényeket és a prófétákat a nevéért égő buzgóság emésztette.

Végül, a szent Isten az ő nevét Jézusban nyilatkoztatta ki és adta nekünk testben mint Megváltót: kinyilatkoztatta, hogy Ő VAN szava és áldozata által. Főpapi imájának ez a középpontja: „Szent Atyám (...) értük szenteltem magamat, hogy ők is szentek legyenek az igazságban“ (Jn 17,19). Azzal, hogy az Atya saját maga „megszenteli“ a nevét, nyilvánítja ki nekünk Jézus az Atya nevét (Jn 17,6). Hűsvétjának beteljesülésekor az Atya olyan nevet ad neki, amely felette áll minden névnek: Jézus Úr az Atyaisten dicsőségére.

A keresztség vizében „megtisztultunk, szentté lettünk és megigazultunk Úrunk Jézus Krisztus nevében, Istenünk Lelke által“ (1 Kor 6,11). A mi Atyánk egész életünk folyamán szentségre hív minket“ (1 Tesz 4,7) és mivel „általára életünk van Krisztus Jézusban, aki megszentelődésünké lett“ (1 Kor 1,30), az ő dicsőségéből és a mi életünkéből fog az ő neve bennünk és általunk megszenteltetni. Ez az első kérésünk sürgető felhívása.

Ki szentelhetné meg Istent, hiszen ő maga a megszentelő? De a „szentek legyetek, mert én szent vagyok“ (Lev 20,26) felhívásból indítva azt kérjük, hogy mi, akik már megszentelttünk a keresztség által, kitarstunk abban, ami kezdünk lenni; és ezt mindennap kérjük, mert mindennap hibázunk és meg kell tisztítanunk vétkeinket szüntelenül újakezdet megszentelés által (...). Az ima segítségéhez folyamodunk, hogy ez a szentség bennünk maradjon.

Életünkötől és imáinktól függ elválaszthatatlanul, hogy neve megszenteltetik-e a nemzetek között:

Azt kérjük Istentől, hogy szentelje meg a nevével, mert a szentség által üdvözíti és szenteli meg a teremtést (...) Arról a névről van szó, mely üdvösséget ad az elveszett világnak, de mi azt kérjük, hogy Istennek ez a neve szenteltesse meg bennünk a mi életünk által. Mert, ha mi jól élünk, az isteni név áldott lesz, de ha rosszul élünk, az apostol szava szerint káromlás ez: „Miatatok káromolják az Isten nevéért a pogányok“ (Róm 2,24, Ez 36,20-22). Azért imádkozunk tehát, hogy kiérdemeljük, hogy lelkünkben annyira legyen a szentségből, amennyire szent a mi Istenünk neve.

Amikor azt mondjuk: „Szenteltesse meg a te neved“ - azt kérjük, hogy szenteltesse meg bennünk, akik benne vagyunk, de másokban is, akikre vár még az Isten kegyelme. azért, hogy eleget tegyünk a parancsnak, amely minket arra kötelez, hogy mindenkiért imádkozunk, még ellenségeinkért is. Ezért nem mondjuk tehát, hogy szenteltesse meg a te neved „bennünk“, mert azt kérjük, hogy szenteltesse meg minden emberben.

Ez a kérdés, amely magában foglalja mind a többi is, meghallgatást nyert Krisztus imája által, mint ahogy a többi hat is, amely ezt követi. Az ő Atyjához intézett imája a mi imánk is, ha Jézus „nevében“ imádkozunk. Jézus maga kéri főpapi imájában: „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, akiket nekem adtál“ (Jn 17,11).

(folytatás az 1. oldalról) Vigasztaltam a jelenlévőket, hogy lesz még itt új templom!

Az úrnapi körmenet elmaradt.

Június 8-án este az egyháztanács gyűlést tartott. A testület is úgy látja, hogy le kell bontani, és újat építeni. Döntöttünk arról is, hogy a Szent László búcsút megtartjuk, a művelődési házban, június 26-án, szombaton. Községünk szülötte, Szurovecz Vince esperes úr ezüstmisés, ő fogja az ünnepi szentmisét tartani.

Ideiglenesen a művelődési házba költözött be a templom. Már folynak az előkészületek, hogy az egyik iskolaépületben rendezünk be kápolnát addig, míg fel nem épül az új templom.

Sokan jelentkeztek, együttérzésüket kifejezve, és segítségüket felajánlva. Felkérés bennünket Domokos László képviselőnk, a megyegyűlés elnöke, segítségét megígérte. Dr. Torgyán József miniszter úr levélben kereste fel Hunya Tiborné polgármester asszonyt, ő is segíteni fog.

Sokan segítettek, és ígérték segítségüket. Megható pillanat volt, amikor a 8. osztályos gyerekek bejöttek a plébániára egy borítékkal, és az osztálypénztárból 8000 Ft-ot adományoztak.

Néhány levél, melyet az Interneten kaptam:

Néhány levélrészlet:

Sajnálattal hallottam, hogy a hunyai templom leégett. Csak most este jutott el hozzám a hír. Ez az a templom volt melyben életem második prédikációját mondhattam el 1997-ben. Már akkor megragadott a kis templom és a hívek jelenléte, a sok kis ministráns, akik idén is szép számmal voltak jelen. Tényleg annyi gondot okozott a belvíz is és most pedig... Tudom, hogy most van fontosabb dolog, mint az én üdvözetem és együtt érzésem, de a következő vasárnapi misén, ha gondolod, hogy be lehet illet mondani. akkor üdvözzölj a kedves hívekkel a nevémben. Remélem, emlékeznek rám halandó kispapra. (Serfőző Levente teológus Szegedről)

Édesanyámtól hallottam mi történt a Hunyai templommal. Annál is inkább sajná-

latos, mert tudom, hogy éppen csak befejezted a helyreállítást a belvíz okozta károkok miatt. Kitartást, és jó egészséget kívánok. Jóska (Bella József Mexikóból)

Ez hősiesség, amit a Géza csinált! (Biacsi Dávid egyetemista, Budapest)

Őszinte együttérzésem a kedves hunyiaiakkal és veled... Akit nagyon szeret az Isten, azt meg is próbálja. (Seidl Ambrus plébános, Kistelekek)

Megdöbbenéssel hallgattam a mai híradásokat a hunyai templom leégéséről, nem is tudom, ilyenkor mit szokás mondani, talán azt, hogy részvétem. Ha bármben segíteni tudunk, kérlek, jelezd nekünk üdvözlettel: Korbely György (újságíró, Orosháza)

KEDVES LÁSZLÓ! Megrendültem olvastam az értesítéset a tragédiáról. Összefogással lesz még új templom Hunyán. En is segíteni fogok barátaimmal együtt. Szeretettel: V. Tamás (Vaszkó Tamás gimnázium-igazgató, Szeghalom)

Megdöbbenve láttam a hunyai templom tragédiáját. (Kárpáti László Brazília)

Szcześć Boże! Przykro mi bardzo z powodu spalenia Twojego kościoła. Na pewno z pomocą Boga i dobrych ludzi uda Ci się go odbudować. Pozdrawiam Cię serdecznie. Jestem z Tobą! Mieczysław

Templomod leégése nagy szomorúságot okozott nekem. Isten és a jó emberek segítségével sikerülni fog Neked az újjáépítés. Szeretettel köszöntelek, Veleled vagyok! (Mieczysław Polak pálos, Lengyelország, Częstochowa)

Könnybe lábadt szemekkel olvastam el híradásodat... A hírt olvasva úgy éreztem, mintha ott állnék, s látnám, ahogy ég a templom. Az a templom, amelyhez első lelkipásztori élményeim fűződnek, ahol mint disponált pap, első vasárnapi misémet mutattam be ünnepélyesen. Magam előtt látom a hunyai embereket, gyerekeket, mindent, amit Hunya most eszembe juttat és felidéz. Nem tudom, lehet-e bármit is mondani!!! Ha akarnék, sem tudnék. Együtt érzek veletek, s imádkozom értetek, főleg a hunyiaiakért, mert hiszem, hogy az Isten a számunkra kilátástalannak és katasztrófának számító helyzetből is képes újat és jót kihozni. Kérjük az Istent közösen!! (Bauer Csaba volt endrődi káplán)

Kedves László!

Az újságokban is megdöbbentő volt, de (az időnként nehezen elérhető) lapodon olvasni beszámolódat igazán megrázó a történet leírása. Látni a képeket és olvasni az ismerősök és ismeretlenek reakcióját, valami fantasztikus hátborzongató és egyúttal igen megható érzés is. Ebben a szörnyű tragédiában ami őseinket érte, össze kell fogunk, és segítségem én is felajánlom. Kitartást kívánok újjáépítő munkához, tovább kell őriznünk a lángot! Üdvözlettel: Dr. Hanecz Vince (Méhkerék)

A 850 lelkes kis falu bízik, hogy rövid időn belül lesz új temploma, a régit sajnos nem érdemes, nem lehet helyrehozni, újat

kell építeni. Ahogy a tragikus sorsú miskolci deszkateplom Isten segítségével, és a jóakarátú emberek támogatásával újra épült, ahogy a horvátországi Kőrögy temploma magyar segítséggel fel fog épülni, úgy bízunk, hogy a miénk is.

Az új templom felépítésére a következő módon tudunk adakozni:

1. Az anyaegyház alapítványára történő befizetéssel vagy átutalással:

Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány
5502 Gyomaendrőd, Fő út 1.

Telefon: hétköznap 8-12 között: 66/283-940
Számmlaszám: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200015-10003231

Főtétlenül jelöljék meg: Hunyai templom javára

Adókedvezmény igénybeviteléhez a befizetésekről igazolást tudunk adni.

Kérésre levélben csekket is tudunk küldeni.
2. Postai pénzesutalványon, az endrődi vagy hunyai plébánia címére elküldve, és itt is kérjük a megjelölést: Hunyai templom javára

Az endrődi plébánia címét lásd fentebb, a hunyai:

5555 Hunya, Kossuth u. 1.

3. A hunyai plébánián, személyes befizetéssel

Sokakban felmerült a kérdés: miért... az egyik újság is kérde: Isten büntetése? Nem hinném. Sokkal inkább célja van... Tudjuk, a tavaszi belvíz probléma miatt megsüllyedt a templom alapzata, megdőlt a torony is. Az alap megerősítését készítettük már elő, amikor megtörtént ez a nagy baj. Szerencsére még nem fogtuk hozzá, így nem vettett kárba az új beruházás. Elgondolkodtam rajta: milliókat költöttünk volna rá, de lehet, hogy tökéletes sose lett volna... a tornyot kiegyenesíteni sose tudtuk volna.

Isten új küzdelemre, új munkára, új összefogásra szólít minket. Az emberek jószágát, szeretetét máris megtapasztalhattuk. Köszönünk minden együttérzést, segítséget. Hiszünk, hogy hamarosan lesz új temploma Hunyának!

Iványi László

Felgördült a függöny és elkezdődött a varázslat...

Elhatároztam, hogy mindenképpen megnézem Szegeden a „Pillangó kisasszony”-t, amelynek címszerepét Frankó Tünde énekelte, és ráadásul akkor ott, egyelőre ez volt az utolsó előadása. Frankó doktor úr, a művésznoédesapja tanácsára felhívtam a művészeti titkárságot, hogy tegyenek félre egy jegyet, nehogy a hosszú utat hiába tegyem meg.

A szegediek nem felejtik el, s ma is nagyon szeretik a művésznőt, mosolyogva beszélgettek körülöttem róla, s mindenki várta, hogy elkezdődjön az előadás.

Azán felgördült a függöny, és elkezdődött a varázslat. Felcsendült a borzongatóan szép szoprán, de túl azon, amit ez a varázslatos hang nyújt - és ez nem kis élmény - a művésznoé olyan mély átéléssel, olyan hitelesen alakította szerepét, hogy ott és akkor Ő nem Frankó Tünde volt, hanem a 15 éves japán gyereklány, Cso-cso-szán. Atéltük vele rövid boldogságát, hosszú hűséges várakozását, keserű csalódását, teljes kifosztottságát, végül tragikus halálát. Nagyon sokan sírtunk. Városunkra nézve bizonyos aktualitása volt az előadásnak még az is, hogy az amerikai konzul szerepét Busa Tamás énekelte, aki sok évvel ez előtt, rövid ideig Endrődön kántor volt.

Néhány hét múltán „itthoni otthonában” fogadott a művésznoé, vagyis a szülői házban, ahol a lehető legtöbb időt tölti, hiszen itt van legdrágább kincse, két éves Tünde Sára nevű kislánya. Csigás fürtökkel keretezett bájos arcocskájából nézi nagy, tiszta szemekkel, bizalommal az őt körülvevő világot. Élénk, érdeklődő, örökmozgó és örök beszélő. Szemmel láthatóan két év „bölcsességével” már is véleménye van a dolgokról, s ezt meg is osztja mindenkivel, aki épp körülveszi, velem is így történt első látásra.

- Kedves művésznoé. Nem bánja, ha én most inkább Frankó Tündét, az embert szeretném egy kicsit jobban megismerni, és olvasóinkkal megismertetni? Művészi pályafutását mostanában több írásból is megismerhettük, így nemcsak a szokványos kérdéseket tenném fel, még be nem teljesült szerepálmokról, további terveiről, persze azért ezeket is érinteném.

- Kérdezzen, amit csak akar - mosolyog rám nyílt, tiszta tekintettel, amiből mintha Tünde Sára gyermeki bizalma sugározna rám.

- Talán azt kérdezném először: hogyan éli meg az anyaságot, amiről mindenki, aki valaha hallott önről, tudja, hogy mennyire fontos Önnek, és ho-

gyan egyeztetni össze hivatása teljes embert igénylő körülményeivel, melyek nem teszik lehetővé, hogy a hét minden napján együtt legyenek?

- Hát ez egy valóságos „tudathasadásos állapot”, mert én valóban nagyon akartam, nagyon vártam gyermekemet. Természetesen nehezebb, mint gondoltam, mert az éneklés egy bizonyos szint felett valóban teljes embert igénylő feladat, s nem csak napi 8 órában. Én nagyon megszenvedem a kislányom hiányát, s ma már tudom, hogy amiről álmodoztam, amire vágytam, úgy hiszem, majd én is csak unokánál fogom pótolni, és kiélni igazán. Áldozat ez a kislányom részéről is, bár mióta ő ezt az egészet tudatlag is megéli, mindig így volt, ő ebbe nőtt bele, s én lehetőleg minden hét végén, vagy amikor csak tudok, jövök. Volt, hogy esős idő miatti előadáscsúszáskor hazarohantam, csupán megetetni, annyira hiányzott, aztán rohanva utaztam vissza az előadásra. És hát, akik ezzel hihetetlen terhet vettek magukra, anyáék!

- Én nem hiszem, hogy ők ezt tehernek éreznék. Szerintem nagyon szívésen teszik.

- Ez így van, de hát ez fárasztó! Szerintem apáék még jobban féltik, mint én, mert mégiscsak az enyém, de övék a felelőség! Majd ha már óvodába járhat, szeretném ezt a csöppséget felvinni magammal, addigra keresztmamám is nyugdíjas lesz, tud rá vigyázni, ha kell. Egyszóval meg tudom majd szervezni az életünket, hogy se a pályámról, sem egymásról ne kelljen lemondanunk.

- Mostanában több újságíró tollából olvastam a művésznoéről, néhány mondatos önvallomást, amik azt sejtetik velem, hogy értékrendjében nem azok a

dolgok állnak első helyen, ami az átlag embernél, pontosabban senkinek nem jutna eszébe Önt átlag embernek besorolni, de az eltérések túlmutatnak azon a tényen, hogy Ön művész! Ezen túlmenően érzek valami különleges egyéniséget, érzékenységet, nyíltságot, szerepei megformálásában alázatot, s egyáltalán mintha mindig csak adna, mindent adna önmagából. Mi formálta ilyené egyéniségét? A nevelés? Vagy szerepei is nyomot hagynak Önben?

- Nem hiszem, hogy ehhez a szerepek átélésének, színpadon való megélésének túl sok köze lenne. A szeretetnek, a szülői ház, s a „falu” szeretetének már - ahol felmőttem - jóllehet városnak nevezjük, de léptékében mégis inkább falu, s ettől jó, ettől imádom. A városiasodással annyi érték elvesz. Itt a szomszédok, de még a másik utcabeliek is köszöntik egymást. Ez a nagyvárosban már nem ilyen.

- Végezetül, szeretném még az olvasókat kicsit visszahozni a szerepei világába. Milyen kihívást jelent Önnek, hogy Japánban fogja énekelni a Cso-cso-szánt?

- Én azt hiszem, hogy attól függetlenül, hogy ez egy japán ősi kultúrához tapadt történet, Európai is. Európai gondolkodás, európai zene, még akkor is, ha egy pentaton alapra épült dallani sor. Ezt, azt hiszem, ők is bekalkulálják, nem várják el tőlünk, hogy olyan mélységben éljük meg, ahogy azt ma már ők sem teszik - ha vannak is olyan területek, vagy társadalmi rétegek, melyek jobban őrzik az ősi kultúrát. Az átlagember, aki eljön megnézi az operát, nem várja el, hogy úgy éljük meg, ahogy már ők sem.

- Amikor az operaéletben olvastam, még csak készült Szávítri szerepére. Hogyan sikerült színpadra vinni, megvalósítani?

- Én még soha nem énekeltem Szokolay operában, s nem tagadom nem volt könnyű feladat. De amikor már eljutottunk odáig a műhelymunka során, hogy megfejtettük a főhősnő személyiségének dramaturgiáját, a technikai nehézségeken túljutottam, már arra törekedtem, hogy magamban átengedve Szávítri személyiségét, megéleltem, nagyon közel volt hozzám!

S e mellett még Weimarban Goethe Faustjának Margitját fogom énekelni, lehet ennél többet kívánni? Továbbra is ilyen erőt, kitartást és sok-sok boldogságot kívánok olvasóink nevében is.

Adatok a gyomai református gyülekezet lelkészeiről

I. Rész. A kezdetektől 1900-ig

A rendelkezésre álló igen kevés adat szerint a gyomai lakosoknak legkésőbb az 1540-es évek táján reformált egyháza volt. Bizonyítja a korai hitújítást az is, hogy a szomszédos elpusztult Ege faluban volt pap Kereki János, aki a nagyváradi zsinat aláírója 1569-ben.

A Gyomai Református Egyház irattárában az 1741-től vezetett anyakönyvvél kezdődik az írásbeli hagyatékek. Hosszas és minden szóba jöhető helyen való kutatás után sem találtam érdemleges, korábbi időket dokumentáló adatokat. Így a török hódoltság végéig, újra megülés kezdetéig csak másodlagos közlésekről vannak szórványadatok. Ezekből s a már említett meglévő egyházi irattanyagból szeretnék az alábbiakban közrebocsátani adatokat Gyomán szolgáló lelkészekről, ahogy korabeli adatokból kitűnik; „Tudós Tiszteletes Prédikátor Úr” voltak ők az Ige, az Egyház, a Communitas-közösség, rájuk bízott lelképásztortai.

DIÓSZEGI ANDRÁS, akit 1634-ben rendelt Gyomára a szatmár (Szatmárnémeti-Romána) helyosztó zsinat.

HERCZEGSZÖKKÖSI DÁNIEL, akinek Gyomára ordinálása és felavatása 1639. június 25.

SOLMOSSY BOLDIZSÁR, 1685. Várossa váltotta ki, a feleségének április 5.-én Túr városának a török utánna ment Császár Passusával, de pusztítás miatti panaszára tett intézkedések közt a 8. pontban ez áll: „A gyomai prédikátor Solymossy Boldizsár Ház Déli Ablaka alatt nyugszik. Ehszegényedvén, elemosinát kér.”, vagyis a gyomai lakosok oly szegények voltak, hogy papjukat eltartani nem tudták. Erre az időre esett e-vidéken Thököly Imre fejedelem török szolgálatban lévő lovasainak telelése. Maga Thököly Imre is megszállt Túron, Ványán, Füzes-Gyarmaton, s lovasi a mai Fattyasi páskommon tartottak „füvellő tábor”-t. S a török is egyre súlyosabb adót szedett a lakosoktól, hiszen az „Ausztriai-Ház” megkezdte „felszabaddító” háborúját, aminek aztán súlyos következményei lettek a magyarságra nézve.

Gyoma új megülésekor az egyetlen rendelkezésre álló forrás szerint 1717-ből a következők szolgáltak (ahogy az anyakönyvben leírva találhatjuk; „Ez időtől fogva ebben az Eklésiában az Úrnak oltára körül szolgáltanak ezek a lelki pásztrok...”):

Pati (vagy máshol Pathy) Miklós, akiről a vésztői anyakönyvben a következőket írták be; „...e' volt Szentesi Pap a' Bödi rabláskor, magát és feleségét, elraboltatta a' Tatár. Magát Körös

Várossa váltotta ki, a feleségének (az) önként Török feleségévé lett; férjével visszajönni nem kívánt a' Tanuló Ház Déli Ablaka alatt nyugszik. Gyomárul jött ide (Vésztőre), Sánta volt a' Török Lántzai miatt. 1736-ban egy önkannát ajándékozott a Vésztői Ekklesiának...” Némi magyarázatok mindehhez; „körös Várossa” - Nagykörös, „Császár passzusa” a Császári udvari hivatalból nyert útlevel, Vésztőn a mostani lelkész lak s udvara alatt vannak a középkori templom alapfalai s az azt körülvevő temető, s már a 18. század elején is ott lelkészlak volt - miután az új templomot arrébb építették fel - s annak külön szobája, a lelkész rendelkezésére álló helyiség a „Tanuló Ház”, sok esetben a lelkészi lak udvarán építettek elkülönítve „Tanuló Háza”, hogy ott a lelkész zavartalanul készülhessen az igehirdetésre. Az egyik forrás „Bödi rablásakor...”, helyesen Bedő (Bihar megye Románia), felesége Turbucz Kata és két fia rabságban maradt. Nagykörösi születésű volt s ezért a nagykörösieket váltják ki. Majd szabadulásakor szentesi pap lett, onnan Gyomára, majd Vésztőre került.

(folytatjuk)

Cs. SZABÓ ISTVÁN

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételre keres varrónőket,
cipőfelsőrész-készítőket és cipő
gyártókat gyomaendrődi,
dévaványai és kamuti telephe-
lyeire, tartós munkára, jó kere-
seti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük,
vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251
telefonon Oláh Ferencnél

*Madi Zol cipőkészítő-
fogtechnikai és kereskedelmi
Kft*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: (66) 386-578

Corvo Bianco Schuh Bt.
Cipőipari Bt.

Corvo bianco

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 9457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

SPORT

AZ ÉLLOVASOK
HAJRÁJA

V. 29. Barátság-Csongrád
3:1 IFI 4:1, 800 néző

Két jól felkészült csapat rangadóhoz méltó összecsapását hozta a mérkőzés. Az első félidő kiegyensúlyozott játékot hozott. Fordulás után rendre a hazaiak elgondolásai valósultak meg. Mindenben fölé nőttek becsúszó ellenfelüknek. A gólarány híven fejezi ki a két rivális teljesítményét.

Krónika:

A huszonötödik percben a kapura törő Mestert leterítik a 11-es táján. A jogos büntetőt Janis biztosan értékesíti. 1:0

Hatvanadik percben Lévai mesterien passzol Brakszatorisznak, aki 8 méterről védhetetlenül a hálóba talál. 2:0

Hetvenedik percben Janis szabadrúgását a jó, ütemben érkező Brakszatorisz 10 méterről a jobb sarokba csúsztatja. 3:0

A nyolcvanegyedik percben az egymásra váró hazai védők közt Takács megszerzi a csongrádiak becstület-gólját 3:1

Jók: Bócsik, Brakszatorisz, Lipták, Lévai, Janis, Molnár.

Gyulavári - Gyoma FC 1:2
Ifi 1:1

Június 6. Szajol - Barátság
4:1. IFI 1:0 400 néző.

A gyorsan megszerzett vezetés után a vendégek váratlanul súlyos vereséget szenvedtek, ezzel a bajnoki reményeink elszálltak.

Krónika:

A második percben Brakszatorisz partdobását Nagy I. öt méterről gólbá fejeli 0:1

Tizenötödik percben Babella hatalmas lövéssel egyenlít 1:1

Negyvenegyedik percben Vasas 25 méterről a felső sarokba csavar. 2:1

Negyvenegyedik percben Penéki a tévovázó Barátság védői közt növeli az előnyt. 3:1

Hetvenedik percben Sipos lefutotta a Barátság védelmét, belőtt labdáját az előre vetődő Babella a hálóba fejelte. 4:1.

Gyoma FC - Füzesgyarmat
1:0 Ifi 3:3, 450 néző.

Június 13. Barátság -
MALÉV 4:0, IFI 2:1. 300 néző

A hazaiak győzelme nagyobb is lehetett volna. Sok helyzet maradt kihasználatlannal. A vendégek jobbára védekeztek. Kapusuk Baranyai nagyszerű teljesítményt nyújtott, ő akadályozta meg a még súlyosabb vereséget.

Krónika:

34. percben Nagy elvette a labdát a védőtől, egyedül tört a kapu felé, majd Janishoz gurított, aki 6 méterről nem hibázott. 1:0

40. percben Lipták 26 méterről nagy löveget zúdított a kapura, s a labda egy védőn megpattant s a hálóba vágódott. 2:0

44. percben Nagy I. pontos átadását Brakszatorisz góllá váltotta 3:0.

49. percben ismét Nagy I. jó labdája került Molnár elé, aki 5 méterről a felső sarokba fejejt. 4:0

Jók: Lipták, Sárosi, Lévai, Kassai, Nagy I.

Doboz - Gyoma FC 0:1 IFI
2:5

Ezzel a győzelmével a Gyoma FC. bajnok lett! Gratulálunk!

VI. 20. Mélykút - Barátság
2:2 IFI 1:2. 400 néző

Küzdelmes mérkőzés volt. Mindkét csapat a győzelemre törekedett. A kapuk felváltva forogtak veszélyben. A Barátság többet birtokolta a labdát, valamivel közelebb állt a győzelemhez. A nagyon akaró, elszántan küzdő hazaiaknak, végül meg kellett elégedniük az egy ponttal.

Jók: Lipták, Molnár, Sárosi, Brakszatorisz, Ilyés.

A Tabella állása a bajnokság végén:

1. Kunszentmárton	30
20 5 5 59:25 65	
2. Barátság	30 17
9 4 58:32 60	
3. Csongrád	30 18
6 6 53:27 60	
4. Hódmezővásárhely	30
17 8 5 56:23 59	

A bajnokság általános értékelésére a következő számunkban kerül sor.

ORVOSI TANÁCSOK

nyári aktualitások

A teljesség igény nélkül, szeretném néhány, a nyárral összefüggő aktualitásra felhívni a gyermekek és szülei, gondozók figyelmét.

A nyár kezdetével az óvodai, iskolai felügyelet alól kiszabaduló gyermekekre számos veszély leselkedik. Sajnálatos módon nagymértékben **megszaporodik a balesetek száma** mind a közutakon, mind a strandokon, a folyókon. A gyermekekben még nem alakult ki a félelemérzet, nem tudják helyesen megítélni az őket fenyegető veszélyeket. Közös odafigyeléssel lehet csak megóvni testi egészségüket. A biztosan úszni nem tudók számára súlyos kockázatot jelenthet a mélyvíz, különösen a folyók vize. Minden évre jut sajnos jó néhány vízbeúlás országszerte. A kisgyermek gyakran válnak közlekedési balesetek áldozatává. Figyelemztessük őket a megnövekedett járműforgalom okozta veszélyekre, legyünk óvatosabbak a közlekedésben, fokozzuk a gyermekek felügyeletét!

Kirándulások alkalmával mindig legyen nálunk kötszer, sebfertőtlenítő-szer, pl. Betadine oldat, hogy a kisebb sérüléseket el tudjuk látni.

Nyári melegben a napozás, strandolás is számottevő veszéllyel járhat. A leégés, napszúrás kellemetlen következményei mellett az UV sugárzás (bőr) rákkeltő hatásával is számolni kell. Amennyiben lehetséges, a legforróbb időszakban, a déli, kora délutáni órákban ne menjünk a napra, ill., ha ez elkerülhetetlen, adjunk a gyerekekre könnyű sapkát, kalapot, pólót, napszemüveget, bőrük ne legyen fedetlen, főként azokon a részeken, ahol festékes anyajegyek vannak. A bőr felégése is elkerülhető, ha nem a tűző napon, hanem szűrt napfényben történik a napozás. Úszást, fürdözést is lehetőleg ezekhez az időpontokhoz képest előbbre, vagy későbbre időzítsük.

A megfelelő folyadékbevitel a nagy melegben nagyon fontos, lehetőleg víz, vagy természetes gyümölcslé legyen. Óvakodjunk a túlédesített szörpök üdítőitalok fogyasztásától.

Az egészségesebb, kevesebb szénhidrátot, zsírt tartalmazó étrend a fogaink védelmét is szolgálja, amellyel, hogy segít megelőzni az elhízást, az anyagcsere-betegségeket, a cukorbetegséget, a magas koleszterin-szint, a magas vérnyomás, a szív-érrendszeri betegségek kialakulását.

Feltétlenül hasznos a több mozgás, az úszás (természetesen megfelelő felügyelet mellett), mivel erősíti a gyermek szervezetét, segíti kiküszöbölni, illetve kezelni a manapság olyan gyakori mozgásszervi betegségeket, tartási rendellenességeket, gerincbántalmakat.

A rovarcsípések is számos problémát vehetnek fel; méh-, darázs csípések esetében az érzékeny embereknél a csípés környékének duzzanata, bőrpírja, fájdalom, viszkető érzése mellett (amely más rovarcsípés esetén is előfordulhat) általános allergiás tünetek is felléphetnek. Kiütés, ajak-, szemhéjduzzanat, de akár nehéz légzés, fulladás is kialakulhat. A csípések helyének kezelése történhet, pl. Fenistil kenőccsel, cinkes rázókeverékkel, melyek recept nélkül is kaphatók a gyógyszerüzletekben. A viszketést, duzzanatot jól csillapítja a Calcium pezsgőtábla, vagy más allergia-ellenes gyógyszer. Súlyosabb allergiás reakció, nehézlégzés esetén feltétlenül forduljunk orvoshoz!

A kullancsok csípése a helyi kellemetlenség mellett az általuk terjesztett fertőző betegségek révén veszélyes lehet Vírusos agyhártyagyulladás (mely ellen védőoltást lehet alkalmazni), Lym-kórt okozhatnak a kullancsok által terjesztett kórokozók. Fontos a kullancs mielőbbi eltávolítása, a csípés környékének fertőtlenítése. Orvosi vizsgálat, kezelés szükséges, amennyiben a csípés környékén bőrpír, esetleg ízületi duzzanat jelentkezik.

Allergiát nem csak a rovarok, hanem növények (málna, eper, dió), pollenek is okozhatnak. Gyakori a szénanáthás, asztmás beteg a mi lakóhelyünkön is. Fontos a megfelelő kezelés, de a megelőzés is! Ajánlatos az allergiát kiváltó tényezőket, ételeket, állatokat, poros helyiségeket elkerülni. Ezt a célt szolgálja a parlagfű irtása is, azon túl, hogy ez egyben a ház környékét is szépíti.

A romlandó élelmiszerek megfelelő tárolása, hűtése a nyári nagy melegben nagyon fontos, hiszen könnyen elszaporodhatnak az ételek felszínén, belsejében a kórokozók: vírusok, baktériumok (pl. különböző Salmonella-típusok, vérhas baktérium...). A gyümölcsöket, zöldségféléket fogyasztás előtt gondosan mossuk meg!

Ne feledjük, hogy a helyes étrend, életmód, és a kellő körültekintés mellett számos betegség, kórállapot, baleset megelőzhető!

Elsősorban a kereszténydemokratáknak kell bevinni a közéletbe, a törvényhozásba és a hatalomgyakorlás mindennapjaiba a keresztény értékeket

Mint korábban már hírül adtuk Magyar Kereszténydemokrata Szövetség

Gyomaendrődi Szervezete meghívására vendégünk volt Június 2-án Harrach Péter szociális és családügyi miniszter. A fórumról a Békéscsabai Nap-ban Nemere Gábor „Portré a miniszterről” címmel számolt be. Mivel olvasóink közül sokakhoz nem jut el az az újság, ezért azt teljes terjedelmében közöljük.

„Az alábbiakban a gyomaendrődi fórumon elmondottakból idézek, melyek felrajzolják Harrach miniszter politikai ars poeticáját, ami a tárcájára is kihat. Véleménye szerint a mai politikai közélet kétpólusú. Tapasztalatok bizonyítják, hogy azok a pártok, melyeket nem rátermett személyek vezetnek, könnyen szétverhetők. (MDF, KDNP) Így jelenhettek meg kisebb, apróbb pártok, melyek összefogása nélkül nincs győzelem. Visszaautal arra, hogy a FIDESZ-MPP is így került hatalomra 1998-ban. Ez a politikai taktika a 2002-es választásokon is megismételhető lenne. A 60 százalékos választói bázis stabilizálása már mai feladat. A 16 kereszténydemokrata induló közül 13-an jutottak be a parlamentbe, FIDESZ-MPP „felcímkézéssel” - ahogy Harrach miniszter mondta. Elsősorban a kereszténydemokratáknak kell bevinni a közéletbe, a törvényhozásba és a hatalomgyakorlás mindennapjaiba a keresztény értékeket. Ennek centruma: a személy, az ember. Ez a személyiség. Fontos a szolidaritás és a másság elismerése is. A kollektívizmus fordítva gyakorolta a hatalmát évtizedeken át.

A társadalom alapjánál, a családnál kell kezdeni a hosszabbtávú korrigálást. A fiatalság egy része leszakadt, marginalizálódott. Nincs életigenlés. Következésképpen családalapítás, gyermekáldás sem. A legújabb statisztikai adatok szerint 170.000 fogamzás mellett 70.000 az abortusz. A halálozás pedig évi 140.000. Könnyen kiszámítható, hamarosan elérjük,

hogy az ország lakossága a „bűvös” 10 millió lélekszám alá süllyed. A Szociális és Családügyi Minisztériumban ezért nyújtották be a gyerekek újra bevezetését és tesznek meg több intézkedést. A szociális és családügy egyébként foglalkozás-politika. Nem tartható, hogy 10 százalék polgár hat-nyolcszorosát keresi a leszakadó 10 százalék jövedelmének.

Az észszerű kiegyenlítés - európai mintára - elkezdendő. A szociális gondozás átszervezése lényeges. Mi tagadás, sok a visszaélés. Nem megengedhető, hogy a munkanélküliség állandósuljon egyes rétegekben. Sőt „öröklődjék” is

családon belül. Ez devianciához vezet, ami a társadalomra veszélyes.

Elgondolkodtató az a tényt is, hárommillió idős, inaktív státuszú magyar van. köztük jelentős számban 60 éven aluliak is. A 18 éven aluliak száma kétmillió-kétszáz-ezer, azaz a dolgozó emberek hányada csak egyharmad!

A média segítő közreműködésére is kitüntetetten számít Harrach miniszter.

Kérdésekre válaszolva, hogy miként tud e nagy horderejű feladatokkal megbirkózni, a válasz - félig tréfásan - az volt, hogy egy okos miniszter, agilis, megbízható államtitkárokkal veszi körül magát. Ezt a módszert ajánlja a jelenlévő polgármestereknek: dolgozzanak együtt profi jegyzőkkel.

A cikkíró jól tetten érthette, hogy Harrach miniszter úr tanítatása, világszemlélete alapján a szociális pápák (XIII. Leótól II. János Pálig) enciklikáin nevelkedett: az embert állítja a társadalom középpontjába, és ajánlja, hogy világi hatalom a szociális kérdéseket, a családot állítsa politikája középpontjába.

A gyomaendrődi MKDSZ által kezdeményezett fórumon telt ház volt. A környékbeli - és helyi - polgármesterek is ott voltak, sőt a megye is képviseltette magát.

Vaszkó András elnök vezette, jelentős tagságú MKDSZ máris azon fáradozik, hogy a következő fórumon újabb vezető politikust hív meg!

A fórum után a miniszter úrnak még volt arra is ideje, hogy meglátogassa az endrődi Blaha úti Idősek Otthonában élőket. Majd az MKDSZ vezetőségével baráti vacsorán vett részt, ahol szóba kerültek a város megoldás előtti szociális problémái is. Meggyőződésünk, hogy az ismét három részre szakadt Magyarország e térségének problémáival való találkozás hasznára volt éppúgy a szociális és családügyi miniszternek, mint szűkebb régióknak.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Ballag már a vén diák, tovább, tovább...

jól ismert dallama és szövege hangzott fel a Rózsahegyi Általános Iskolai falai között június 19.-diken.

Az iskola 78 diákja búcsúzott az Alma Matertől. Osztályfőnökök voltak, Farkas Zoltánné, Komóczi Attiláné, Tímár Sándorné és Bela Imréné. Meghatóan szép volt a ballagás ünnepe, tehetséges, szép gyermekek indultak el ismét az Életbe...

Az iskola igazgatónője, Ladányi Gáborné búcsúzott a nyolcadikos diákoktól, és szüleiktől.

Szeretettel nézett végig a diákjain, és ezekkel a szavakkal bocsátotta útra őket: „az ókori bölcs, Euripidész sorai jutnak eszembe:

„Egy erdő ment kézen fogva.

Egy egész erdő.

Egyik fa fogta a másik kezét.

Folyón láboltak át, hegyen kapaszkodtak fel, réten ballagtak keresztül...

és sohasem engedték el egymás kezét.

Az eltelt 8 év összeforrott közösségeket kovácsolt, amelyekben a nehézségek leküzdését éppen az összetartozás érzése, a minden áron való együtt maradás igénye segítette.

... A ballagás mindig ellentétes érzéseket ébreszt. Öröm, fájdalom, szomorúság, és bizakodás egyszerre kavargó szívünkben.

... Kedves ballagó diákjaink! Mi szeretettel fogunk emlékezni rátok. A folyosó falán örizzük kiemelkedő eredményeiteket. Büszkén emlegetjük a francia drámafesztiválon elért sikereiteket, az iskolai rendezvények sokszínű produkcióit. Kiemelkedő tehetségek vannak köztetek, akik iskolánk számára dicsőséget szereztek. Büszkéek vagyunk rátok! Büszkéek adását, hanem együtt énekeltek.

vagyunk Kovásznai Nóra rajzpályázaton elért kimagasló eredményeire. Örülünk, hogy élete első kiállítását itt rendezhettük meg az iskolában, az idei Rózsahegy napon. Biztos vagyok benne, hogy hallunk még rólad Nóri, kívánok további nagyon szép eredményeket. Büszkéek vagyunk sport eredményeitekre: Szabó Mariann nemzetközi és országos judoversenyeken elért eredményeire, Makár Tamás megyei atlétikai bajnokságokon szerzett aranyérmeire. Emlegetni fogjuk Vaszkó Barbara szívet melengető dalait, és versmondását, Raffael Tibi hegedűjátékait, Smíri Sándor és Pintér Arnold kiemelkedő tanulmányi eredményeit a matematika, földrajz, biológia és irodalom versenyeken nyújtott teljesítményeket.

...Most bizalommal tekintünk a jövőtök felé. Bizunk abban, hogy az iskola felkészített benneteket arra, hogy megálljátok a helyeteket életeitek következő, nagyobb önállóságot követelő szakaszában is.

...Búcsúzóul fogadjátok szeretettel Teréz anya életéről vallott gondolatait:"

„Az Élet egyetlen esély - vedd komolyan!

Az Élet szépség - csodáld meg!

Az Élet boldogság - ízleld!

Az Élet álom - tedd valósággá!

Az Élet kihívás - fogadd el!

Az Élet kötelesség - teljesítsd!

Az Élet játék - játszd!

Az Élet érték - vigyázz rá!

Az Élet vagyon - használd fel!

Az Élet szeretet - add át magad!

Az Élet titok - fejsd meg!

Az Élet ígéret - teljesítsd!

Az Élet szomorúság - győzd le!

Az Élet dal - énekelj!

Az Élet küzdelem - harcold meg!

Az Élet kaland - vállalj!

Az Élet jutalom - érdemeld ki!

Az Élet élet - éljed!"

„... Az iskola tantestülete és magam nevében kívánok mindannyitoknak sok sikert, és boldog életet! Kívánom, hogy életutatok legyen példa, hogy iskolánk jövőjéért nemzedéke büszkén láthasson viszont titeket

is majd egy - egy Rózsahegy napon!

Kedves Szülők! Kívánok valamennyiüknek gyermekeik boldogulásából fakadó sok örömet és boldogságot." Ezekkel a gondolatokkal fejezte be az igazgató a búcsúzását.

Nagyon kedves jelenet volt, amikor a ballagó diákok megkaphatták végre a szebbnél szebb virágcsokrokat.

Az ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

Öröm volt számomra, hogy már nemcsak hallgatták a gyerekek a Himnusz és a Szózat énekkari elő-

ez!

Az ünnepség alatt többször elszorult a szívem attól a magamban feltett kérdéstől, hogy vajon hányan tudnak vissza jönni szülőföldjükre tanultfőként, hogy a megszerzett tudásukat itthon kamatoztassák? Kívánom, hogy minél többen találjanak boldogulási lehetőséget itthon is. Én ezekkel a gondolatokkal kívántam sok sikert és boldogulást a ballagó gyerekeknek.

Császárné Gyuricza Éva

MINDENT EGY HELYEN, A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(Telefon: 66/386-611)

Kaphatók:

-festékek, lakkok, ecsetek,

-szerszámok, csavarok, szegek,

-ragasztók, zárok, vasalások, és linóleumok
PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN, HOZZÁ
RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ

Szerkesztőségünk örömmel tett eleget Sóczó Elek úr meghívásának, mely az általa gyűjtött és nagy részben saját tárgyakból összeállított „bognár-kovács múzeum” megnyitására invitált.

A látvány, mely fogadott bennünket lenyűgöző! Század eleji tűzoltókocsi, endrődi Tulipános szekér, korabeli hintó, s halottas kocsi, Szent Mihály lova... de nem sorolom tovább. Ki-ki nézze meg, fedezze fel a tárgyak láttán apáink, nagyapáink remekbe faragott-kovácsolt és bogsnár munkáit.

Június 14-én tizenegy órára szólt a meghívó. Sóczó Elek úr köszöntötte a megjelenteket. Néhány szóval utalt élete főbb állomásaira, az iskolától a mesterség adta vállalkozásáig. Hálás szívvel emlékezett meg Szmola Sándor bogsnár mesterről, aki tanította, nevelte a szakma ismereteire, kitartásra, tisztességre. Majd átadta a szót Domokos László országgyűlési képviselő úrnak, a Megyei Önkormányzat elnökének. Szavaiból idézünk:

„Immáron tíz éve, hogy egy gyomaendrődi bogsnármester merész vállalkozásba kezdett. Talán sokan csodabogárnak tekintették, amikor fáradságos és nehéz munkája mellett, a megérdemelt pihenés óráit felhasználva létrehozta motorke-rékpár-múzeumát. Azt a motormúzeumot, amely mára már Európa-szerte ismert és elismert.

A Sóczó család és Gyomaendrőd neve az idők során szinte eggyé forrott. Maga Sóczó Elek igazi lokálpatriótaként több mint három évtizede szolgálja szeretett városát, képviselve egy olyan mesterséget, mely mára már ritkaságszám-ba megy.

Új múzeum nyílt Gyomaendrődön

falu életének. Ezer éven át csiszolódo, tökéletesedő mester-ségbeli tudás és tehetség menne feledésbe, ha a Sóczó család nem mentette volna meg az utókor számára őseink életének néma, ám némaságukban is meggyőző tanúit.

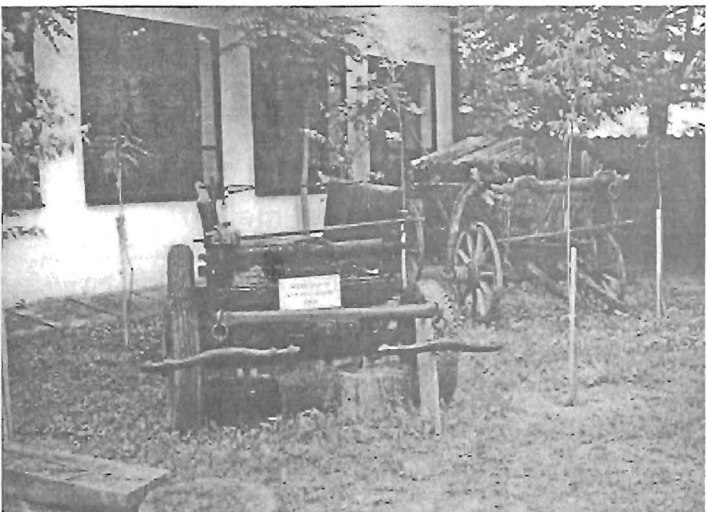
Az ősi mesterségek már nem, de az emberi találékony-ság, az egymásért való felelősség, s a nemzet újjászületésé-ért vállalt kötelezettségeink tovább élnek. Talán ezt jelképezik azok a frissen ültetett facsemeték, amelyekkel, mintegy élő őrzőként körülvették az új múzeum falait. Egyko-ron ezekből a fajtákból készültek a szekerek, kocsik, szánok, szerszámnyelek s a többi bogsnártermék.

Tudom és tapasztalom: a gyomaendrődiek megbecsülik, és magukénak érzik a város értékes gyűjteményeit. A Bog-nár-kovács Múzeum tovább öregbíti a város hírnevét, hiszen a messzire világító példa sugaraí Önökre, gyomaendrődiekre vetülnek. Növeli a város vonzerejét, idegenforgalmi és kultu-rális szempontból elősegíti Gyomaendrőd fejlődését.

A Múzeumot ezennel megnyitom, hogy birtokba vehes-sék azok, akik kíváncsiak a történelem néma tanúira."

A nagy tapssal fogadott megnyitó után a vendégek bele-vetették magukat a különböző gépek, gépi szerszámok, s koc-sik nyújtotta láttnivalókba. A megnyitót a Körös étteremben rendezett fogadás zárta.

CSÁSZÁR FERENC

Hallottátok-e már híret Manófalvának? Ott fekszik ez a nevezetes község a Kerekerdő leges-legközelében. Nem messze a harangvirág tisztástól, és egészen közel a Pipitér ösvényhez. Ha azon végig mentek, odaértek a fecsegő patakhoz, átmentek a bogárhátú hídon, és ott találjátok magatokat a manófalvi község háza előtt. Pontosan ott, ahol egy hatalmas plakát ékeskedik.

Okul Áron bácsi, a falu bölcse, homlokára tolta pápaszemét, s nagy hangosan olvasni kezdte a közérdeklű hirdetményt:

„Óriási szenzáció! Ma délután megérkezik Manófalvára a híres-nevezetes Bumburi Cirkusz! Porondra lép a mesebeli vasgyúró! A sziklatörő! A Habakukk, a világhírű varázsló és a mindentudó kisboci! Ma délutántól megtekinthető a Bumburi Cirkusz előadása.”

Okul Áron bácsi orrára pottyantotta a pápaszemét, és meglepetten fűttengett:

- Ejha! Ez aztán igen! Cirkusz Manófalván! Ki látott még ilyet?

Ott ácsorgott a két kis manó is, Tipp és Topp, a csodálatos plakát előtt és olyan savanyú arcot vágtak, mint akik vackorba haraptak.

Tudni kell, hogy a két kis manó akora volt, mint két kis petty a katicabogár hátán. Ikrek voltak ők. Ám Tipp szilaj, mint a kiscsikó, mindig csintalanságon tör a fejét, ezzel szemben Topp a szelíd, a szófogadó.

- Látod? - szól szemrehányóan Topp, - Itt a Bumburi Cirkusz, s most is büntetésben vagyunk!

- Csak nem akarod azt mondani, hogy én vagyok az oka? - berzenkedett Tipp. - Hát tehetek én róla, hogy az a buta Bundás, nem hogy örült volna, hogy meg akartam tanítani görkorcsolyázni, még olyan ribilliót csinál? De amikor fölborult az állólámpa és a váza a Cirmosra pottyant, te is jót kacagtál!

Mária néni meséi

Tipp és Topp, a két kis mesemanó

I. rész

- Hát az valóban mulatságos volt. Tipp előkotorászott zsebéből egy fél tábla csokit, és nagylelkűen oda nyújtotta Toppnak.

- Törhetsz belőle egy kicsit, de csak a sarkából!

Topp szerényen letört egy darabkát és megette. Tipp is majszolni kezdte a maga részét, és bánatosan így szólt:

- Hát akkor lubickoljunk egyet a Fecsegőben, ha egyszer a cirkuszba úgysem mehetünk el! Aztán bekapta az utolsó falat csokit, és maszatos kezével letörölte a titkon kibuggyant könnyét.

Bár a könnyeket nem is látta Topp, de amikor megpillantotta Tippet, elnevette magát:

- Hát te hogy nézel ki? Az egész arcod csokoládé. Olyan vagy mint egy szerecsen! Fogadom, hogy még a nagyanyó sem ismerne rád, ha elébe állnál!

- Igazából mondd?

- Olyan igaz, mint ahogy nem láthatjuk a mindentudó boci! De azért csak bízd ide! - húzta ki magát Topp, sose félj, míg engem látsz. Senki sem fogja megtudni, hogy ott vagyunk, mégis ott leszünk.

Délután a Bumburi Cirkusz zsúfolásig megtelt közönséggel. Nem csoda, hogy a nemcsak Manófalváról, de a Kerek erdőből, de még a Mese-mesketéből, közeli mesevárosból is érkeztek vendégek. Így aztán senki sem csodálkozott, azon, hogy az első sorban két kis szerecsenbarna manócska mocorog.

Az előadás kezdetét vette. Vasgyúró vasat gyúrt, Sziklatörő sziklát tört, Habakukk pingpong labdákat evett, és a füléből elővarázslott egy

egész csomag kártyát. De mindennél érdekesebb volt a mindentudó kisboci. Ha arra kérte az idomító néni, hogy számoljon tízig, akkor tízet böggött. Nem csoda, hogy a mutató után kapott egy darabka csokoládét, mert azt nagyon szerette.

Végül az volt a feladata, hogy válassza ki az első sorban ülő gyermekek közül azt, akita a legjobbnak talál. A boci el is indult, s egyenesen a manók felét tartott. Örvendező böggéssel megállt előttük, és érdes nyelvvel jóízűen nyalogatni kezdte előbb az egyik, aztán a másik manó arcát.

- Nini! - álmélkodott a nagyérdemű közönség - hiszen ez a boci nemcsak mindentudó, de varázsló is. Lám a szerecsenek milyen fehérek lettek!

Ám Orroccka, a kis virágtündér, aki nagyon szerette mindenbe bele dugni fitos kis orrocckáját, hirtelen felkiáltott!

- Hiszen ezek nem is voltak soha igazi szerecsenek, mert ez Tipp és Topp, a két kis mesemanó!

Akkor lett csak igazán nagy zenebona. Innen is, onnan is kiáltozták, hogy felsült a boci a tudományával, ki merné azt állítani, hogy Tipp és Topp a legjobb gyerek ott az első sorban? Még ha Toppról lenne szó...

- A bociban nincs hiba! - védekezett az idomító néni - Hiszen a Boci nagyon szereti a csokit. Így hát azt a két gyermeket választotta ki, akik - nem tudni mi okból - csokoládéval voltak bemázolva. Így hát nem csoda, hogy őket csokolgatta boci módra arcon. Így igaz, manócskák?

Hanem azok már kámforra váltak! Szégyenkezve menekültek a kijárat felé és még soká, soká hallották a kacagást, ami elkísérte őket.

Hogy nagyapa mit szólt otthon a két kis csalónak, azt bizony nem tudom, de hogy többé nem kíváncsiaknak szerecsenné válni, abban biztos vagyok.

Iványi Mária

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Értékesítésre ajánljuk:

Szövetkezetünk eladásra kínálja a Gyomaendrőd, Lévai út 21. Sz. Alatt (1320 m², 90%-a szilárd burkolatú) működő mészló telepét a hozzá tartozó mészló géppel, vasbeton égetett- és oltott mésztárolókkal.

Érdeklődni lehet: Gyomaendrőd, Ipartelep u. 3.

Knapcsek Béla szöv. elnök
30/9552-374, illetve a fenti telefon számokon.

GYOMAFARM Kft.
GAZDA ÁRUHÁZ

A Penny Market mellett

06-66-386-359

GAZDABOLT

Endrődön az Apponyi u.3. alatt

Olcsó műanyagáruk, mosó és mosogatószeres nagy választékban.

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Kulturális autonómia?

Gazda József parlamenti képviselő tollából a romániai Magyar Szó június 17-én ezzel a címmel jelentetett meg a képviselő gondolatait írásba foglalva. Mi is idézünk ebből a cikkből, hogy honfitársaink, olvasóink jobban megértsék, az elszakított területeken, kisebbségben élő magyarok gondjait.

„... Kétségtelenül hasonlítva a Ceausescu rendszerbeli állapotokhoz, sok mindenben megtörtént ama óhajtott előrelépés...“

Hogy ez a hálózat igencsak nehezen működik? Hogy ez a roppant építményrendszer roskadozik? Ropognak sarkai? Hogy buknak meg, vagy már alig-alig szuszognak, alig-alig léteznek létfontosságú intézményeink, egyik-másik színházunk, népi együttesünk? Kulturális egyesületeink bejegyeztetnek, elfogadtatnak, aztán...Csak egyet említsek: a Barabás Miklós Céhet, a képzőművészeink egyesületét. A tagok összeadnak évi 2-2 dollárt, ez esztendőnként 300 dollár, ebből kellene irányítani a romániai magyar képzőművészeti élet szellemi körforgását. Díjakat tűzni ki, kiállításokat rendezni, katalógusokat nyomtatni, támogatni a művészeti életet, hogy az magyarnak megmaradhasson. Vagy színházaink... Például az 50. születésnapját tavaly ünnepeelt Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház az idén-ig Kovászna Megye Tanácsának a támogatásával működött, de az új „elosztás“ szerint a megyei tanács elszegényedett, át kellene adnia a társulatot a városnak, mely épp hogy a fizetést tudja biztosítani a tagoknak év végéig... Az egyik legalacsonyabb fizetést, amely a román társadalomban egyetemet végzett embereket megillet... Vagy könyveink... Hogy könyvet alig tudnánk kiadni, ha „odaátról“ nem kapnánk hatékony segítséget... És aki írja? Akik írják? Ingyen teszik, közmunkában teszik, mint a nemzet napszámosai, vagy szálljunk még alább: a nemzet koldusai. És eljutnak-e, eljuthatnak-e az olvasókhöz ama verejtékből gyöngyözött könyvek? Tudnak-e az olvasók kultúrlények lenni? Egy közepes nyugdíjból vagy - s ez még szomorúbb - mondjuk egy kezdő tanári fizetésből - ha semmi egyéb nem költene, csak erre fordítaná teljes jövedelmét az átlag romániai magyar polgár - kétkötetnyi albumot, lexikont vagy

öt-tízkötetnyi közepes vastagságú könyvet tudna megvásárolni.

Na de ez utóbbi már gazdasági kérdés. Így vagy majdnem így van ez országos társainknál, a többségiéknél is, hiszen tudjuk, látjuk, nehéz a gazdasági helyzet fuldoklik, fulladozik az ország gazdasága...

Am maradjunk a kultúránál, hiszen abból van „autonómiánk“... Nézzük csak tovább!

Vannak óvodák, iskolák... Szándékosan nem írtam így: „óvodáink“, „iskoláink“. Mert nincsenek! A hatalom gondosan vigyáz arra, hogy csak „tagozataink“, „osztályaink“ legyenek, s nehogy magyar iskolarendszer épülhessen ki. Országosan alig tucatnyi iskola vívta ki 89 decemberében - és csak akkor, decemberben! - a szétválás, az önállósulás jogát. Akkor gondosan figyelemztettek: ne siessünk, várjuk meg a tanév végét. Év közben olyan nehéz a változtatás! Nos, aki megvárta a tanév végét, ma is vár. És aki nem várt? Az is szinte ugyanabban a helyzetben van... Az autonómia önirányítást is jelent. És ezeket az iskolákat nem mi irányítjuk. Nem mi döntünk az „ügyükben“. Csak ezt vagy azt engedjük nekünk, hogy melyik tantárgyat taníthatjuk magyarral, melyiket nem, hogy milyen típusú osztályokat nyithatunk, és milyen nem nyithatunk, mindebben feletünk döntenek., és mi esetleg a végrehajtó hatalmat képviselhetjük. És azt, hogy saját oktatási hálózatunk legyen - akár csak elemi, vagy középiskolai szinten - fel sem merjük vetni. Beletörődünk a mai állapotba, mely van, és amely - akárhogy csűrjük-csavarjuk a dolgot, akármilyen oldalról nézzük - nem „autonóm“.

És mennyi energiánk folyt el az önálló egyetemért vívott harcban, hogy minduntalan megtudjuk: Nincs jogunk hozzá. „Alkotmányellenes“, hogy az ország mintegy ötven létező, működő egyeteme közül egy magyar nyelvű legyen. Még „multikulturális“, Petőfi-Schiller egyetem sem lehet! Mert az is sértené a „többség“ érdekeit. Ártana a román nemzet ügyének!

A romániai tanulóifjúságnak csak mintegy négy és fél százaléka tanul magyarul... Sorvad a nemzeti oktatás, és minden évben újból és újból megállapítatik, hogy miként sorvadjon tovább.

S ha még azt is megnézzük, miből jut a pénz a kultúrára? Szinte közhely már: „az adófizető polgárok pénzéből!“ És ha ez tényleg így van, akkor még nagyobb bajok vannak az autonómiával. Mert az ország lakosságának a 7,3%-a (hivatalos statisztika) magyar ajkú, magyar nemzetiségű. És hol van az leosztás? A kultúrára fordított összegek leosztása? Hol van? ... illetve az erre fordítható összegek 7.3%-a. Hol van?

Hogy is állunk akkor az autonómiával? Ama gyakorlatilag megvalósult „kulturális autonómiával“?

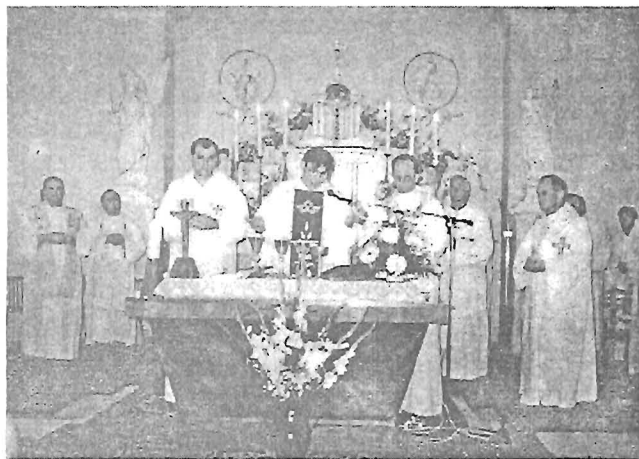
Sajnos, csak bizonyos elemeiben valósulhatott meg! Nem csírájában, hanem inkább egyes leveleiben. Mert a csírából egyszer növény lesz. Gondozással, továbbápolással, de természetesen törvényszerűen. Nos nálunk épp ez a „természetesség“, a törvények hiányoznak ahhoz, hogy a mag elvettessék, s a növény szárba szökkenhessék, kifejlődhessék...”

„...Szentül őrizzék szívetekben az Úr Krisztust.”

Ezzel a jelmonddal együtt véstük szívünkbe Szurovecz Vince esperes-plébános ezüstmiséjének csodálatos élményét. Ott voltunk a zsúfolásig megtelt Békésszentandrás templomban, ahová Gyulay Endre püspök úr, és az esperes kerület minden papja eljött, hogy együtt imádkozunk és örüljünk, és hálát adjunk az Úrnak, aki egy olyan lelkipásztort adott immár 25 éve, aki amellet, hogy egyedül ellátja a helyi egyház feladatát, még arra is volt energiája, hogy a templomot felújítsa, a temetőket rendben tartassa, a gyermekek hitoktatását és a felnőttek lelki, és néha napi ügyeit is intézze. Az ezüstmisei áldás után részünk volt az esperes úr szülei 50 éves házassági évfordulójának ünneplésében is. Megható volt az a jelenet, amikor átölelte idős szüleit a fiú, az ezüst misés esperes, és így adott a család hálát a jó Istennek az 50 éves házassági évfordulóért is. Az esperes úr elcsukló hangon emlékezett meg a hunyai hívről, akik templom nélkül maradtak. Amikor megáldott bennünket, azt kérte, hogy az emlékebe kapott szentkép jelmondatát soha ne feledjük, azaz: „szentül őrizzék szívetekben az Úr Krisztust.” (1 Péter 3,15)

Az endrői és gyomai hívek mintegy ötvenen együtt énekelve mentünk be a templomba, és hófehér szegfű csokorral köszöntöttük a szívünkhöz oly közel álló és nagyra becsült esperes urat.

Császárné Gyuricza Éva

„Legyen iskolánk egy olyan mécses...”

amelyből az olaj sosem fogy ki. De ezt a mécseset nem azért gyújtottuk meg, hogy láda alá dugjuk, hanem, hogy magasra téve minél messzebb világítson áldásos fénye.”

Ezekkel a gondolatokkal búcsúztatta a Szent Gellért Katolikus iskola igazgatója Kiss Pálné asszony, az iskola diákjaitól, a szülőktől és a nevelőktől a 98/99-es tanévet a hálaadó tanévzáró ünnepén.

„Immár negyedszer kondult az iskola kis harangja, hogy Te Deumra hívjon. Igen, hálaadásra, azért, hogy szerencsésen és sikeresen befejeződött egy újabb tanév. Hálát kell adni azért is, hogy volt elég erő, kitartás, türelem - melyre felnőttek, gyermeknek egyaránt szüksége volt az elmúlt 10 hónap alatt” - mondta az igazgató asszony.

... A nevelőtestület igyekezett a katolikus iskolák célkitűzéseit megvalósítani, hitre nevelni, szeretetközpontú tudás alapjait lerakni, elsajátíttatni. Ez utóbbi nem a korlátlan engedékenységet, lazaságot jelenti, hanem azt, hogy a gyermek szigorú, következetes munkatempóban is érezze a szeretetet, és azt, hogy minden őerte van.

„Idő, odafigyelés, szeretet, szigor, igényesség kell ahhoz, hogy megtanuljunk: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes”. De sokszor elhangzott ez az idézet az iskola falai között a tanév folyamán, - emlékezett vissza az igazgató asszony, - ha valami szépen ment, akkor azért, ha nem akart sikerülni, akkor azért.”

Az iskola tanulói jó eredménnyel vettek részt a feladatmegoldó tanulmányi versenyeken, a városi vers és mesemondó versenyeken, KRESZ vetélkedőn, ügyességi versenyeken. Gyalog- és kerékpár túrán ismerkedtek a tájvédelmi körzet szépségeivel, a vízpart növényvilágával.

Az elmúlt tanév kiváló tanulmányi eredményért és példamutató magatartásért könyvjutalomban részesült: Cserép Andrea (2.), Benga Nikolett, Dobó Bettina (3. a), Fónagy Zsófia, Kis Tamás (3. b), Rácz László, Timár Hajnalka (4. b). Jeles tanulmányi eredményéért és példamutató magatartásáért: Budai Dániel (1.), Varjú Krisztián, Feuerwerker Daniella (2.), Kéri Nóra, Komár Veronika (3. a), Kolozsvári Levente, Kruchió Éva (4. a). Sok gyermek kapott még jutalmat egy-egy tantárgyból elért jó eredményeikért. Az iskola legjobb „németese”: Babecz Mariann lett. Mindnyájuknak szeretettel gratulált az igazgató asszony és tapsal köszöntötték a kiténtetteket a jelenlévők.

Megtisztelte a hálaadó ünnepséget, és részt vett a szentmisén Szurovecz Vince esperes úr, aki köszöntötte a gyermekeket, és akit köszöntöttek a gyermekek is, ezüst miséje alkalmából, Sípos Tas Töhötöm lelkész úr feleségével, és a város polgármestere Dr. Dávid Imre úr.

Az igazgató asszony azzal búcsúzott a gyermektől, hogy a nyáron pihenjenek, érezzék jól magukat, és vigyázzanak magukra! Szeptemberben mindenkit visszavárunk!

A szülőknél, és a nevelőknél, a technikai dolgozóknál is köszönetét fejezte ki a végzett munkáért, és a segítségért.

A Himnusz énekével zárta a tanévet a Szent Gellért Katolikus Iskola Gyomaendrődön.

Császárné Gyuricza Éva

Trodalmi oldal

Milyen hát a boszorkány?

Rekkenően forró volt 1930 nyara. Egyik ilyen kánikulás napon, mikor édesapám a kertben dolgozott, tőle hallottam: „Égetik a boszorkányokat fiam.“

Aztán mesékben hallottam a banyákról rémes történeteket, majd tíz évesen a János vitéz boszorkányai hozták lázba fantáziámat.

Másnap azon ütköztem meg, mikor a kiülő asszonyok beszélgetését hallgattam anyám mellé bújva, s elment mellettünk Orbók János tanító úr lánya, aki tejet vitt, szép illedelmesen köszöntötte a mezítlás paraszt asszonyokat, s miután két házzal eltávolodott, Boris néni megjegyezte:

- Aranyos kis boszorkány a tanítóék kisasszony leánya.

(Most már végleg megzavarodtam a boszorkányok kilétében.)

Mindenesetre Boris néni megjegyzése alkalmas volt a témaválasztásra, mert eddig a csirkeetetésről és nevelésről folyt a diskurzus.

- Nagyanyámtól hallottam, - öltötte bele a szót Giricz Örzse néni - hogy mikor ő lányát vót, véres tejet adott a tehenük. Másnap, estefelé észrevették, hogy egy fekete macska ugrott be az istálló ajtaján. Ráugrott a Böske tehén hátára, és az keserves bögéssel összerogyott. Ott vergődött egészen addig, míg a nagy zajra a nagyapám oda nem rohant. A lépéseket meghallotta a macska, kiugrott az istállóból. A szúrás azonban elhibázta nagyapám a sötét miatt, mert meglehetősen farkasvaksága volt. Utána is vágta a vasvilát. El is találta a macskát, de azért az mégis el tudott menekülni. Átszaladt az utcán és eltűnt a szemközti szomszéd portáján. A tehenet úgy kellett emelőfával felállítani.

Hanem másnap Kun Panna bicegve ment a boltba. Nagyapámék amúgy is rá gyanakodtak, mert olyan szúrós fekete szeme volt, hogy amék emberre, legényre ránézett, azt biztos megigézte.

Szerencséjére másnap elmúlt a véres tej, mert nagyapám az öt legény fiával eltervezte, hogy meglesik és agyonverik a macskát. Tudják, bosszúból csinálta, mert nagyapámék ellenezték, hogy apám öccse, Johákim nagybátyám elvegye Kun Pannát. Pártában is maradt. Ő ugyan azt beszélte, azért mert neki más nem kell férjnek, de az igazság az, hogy mindenki tudta róla, hogy boszorka.

- Felénk meg, amikor ideszülémék kinn laktak a Rigajoson - vette át a szót Cserven Mátýásné, a Mirhó legöregebb asszonya - vót egy olyan boszorkány, aki alkonyatkor bukfencet vetett, oszt átváltozott varnyúvá. Elszállt oda, ahol kontrabontot akart keverni. Egy ideig a háztetőn tollázkodott, aztán láthatatlanul beszállt a tanyaablakon. Egyszer ráült a Kovács Erázmus felségének a mellére, és úgy nyomta, kínoztta, hogy alig kapott szegény fiatalasszony levegőt. Pedig áldott állapotban volt. Másnap a megkínzott asszony ura ment, hogy levágja a sarjút a korai harmaton, kit lát szembe jönni? A gyalázatos Török Esztert. Ránézett a kaszásra, azt elkezdte rázni a hideg. Akkor három egyforma fekete macska szaladt elő, négyen felkapták, úgy rázták, majd a lelkét is kisózták belőle. Aztán felcipelték a Simaihalomra, Eszter egy kötőféket vágott Kovácshoz, az lóvá vált, ütötte, verte Eszter, elnyargalt rajta a pusztatemplomba, ahol a boszorkányok gyülekeztek.

Szegény Kovácsot csak alkonyatkor találták meg, amikor keresésére indultak, mert nem győzték várni a kaszálásból. Se eleven, se holt nem volt. Rézso doktor is purgálta, de még negyed nap se fordult meg rajta a betegség. Akkor hívatlanul megjött Török Eszter kölcsönkérni. Anyám annyira félt, hogy adott is neki négy forintot, oszt csak annyit mondott távozóban a boszorkány:

- Nem kell ám másrú rosszat mondani. Osztán gyógyuljek meg Erázmus bácsi! Oszt kütippant tett oda fejtől az ágyába. Akár hiszitek, akár nem, reggelre kutya baja sem volt Kovácsnak.

- Nálunk meg az a hír járta - toldta tovább Smíri Marcsa néni, - hogy a Szölökben is volt boszorka: Rigó Piros. Betyár vót az apja. Úgy nőtt fel az, mint a paré. A seprünyélen úgy lovagolt a levegőben, hogy a zsványok se különben a földön. Ha valakire megharagudott, arra ráolvasott:

Kü - árnyék - hideglelés,
Nyavalya, kelevény, kilis,
féreg, dudvafü,
Pü-pü-pü-pü-pü!

Arrú” is az hírlett, hogy csonkacsütörtökön ellovagolt seprün a pusztatemplomba, hitet tett, hogy a lélekhez hív marad.

Amikor Tímár István bíró feleségét boszorkánynyomás alatt tartotta, a bíró szentelt barkával végig hasított rajta. Annyi ereje még vót, hogy kibujt a kulcslukon, de az utcasarkon eszméletlen szedte fel a utcakapitány. Törvényre is adták. Hiába kínozták, boszorkány társairól, csak nem vallott, egyre csak azt hajtogatta: „nem, mer arra vagyok esketve, de aki ártatlan létemre hozzám nyúl, megver vagy megíget, még a gyermekének a gyermeke is bánja, megsiratja azt.“

A porkoláb osztán annyira megkínoztta, hogy elmondta, hogy a kötést a pusztatemplomnál vette, s hun az ördög-billyagot is ráütötték. Meg is lelték a mellyin. A hóhér a bíróság előtt a jegyet kivágta a húsból, oszt odavetették egy kóbor kutyának, az meg, ahogy bekapta azon minutában megveszett tülle.

* * * * *

„Harruckern János György, a megye földesura 1723-ban pallosjogot kapott a királytól. Attól kezdve az ő úriszéke ítélt az uradalomban élő jobbágyok minden polgári és büntető perében, sőt 1742-től a Kétegyházi Uradalomnak, 1746-tól a Szentandrási Uradalomnak is volt úriszéke, de csak polgári perekben. Igaz, II. József 1786-1790 között ezen jogot megszüntette.“

Néhány érdekesség az 1774. augusztus 8-13-i ülés határozatából:

„Tímár András endródi kiszolgált katona, 20 forint ellopásával vádolt istenkáromló 50 botütéssel büntetett.“

„1755. december 29. N. Anna kínvallatás során tett, és ezen bíróság színe előtt jóváhagyott vallomásával a tanuk vallomását megerősítette, az ördögi bélyeget testén megmutatta, melyet a hóhér a bíróság előtt kivágott. Teljességgel elismerte, hogy a nemeskerekű pusztán a pusztatemplomhoz az ördögi bélyeg rásütése végett ment, ezért az úriszék öt hóhér által leendő fejevével után tűzőn való megégetésre ítélte.“

„A halálbüntetések száma oly nagy volt, a gyulai akasztófa négy oszlopának keresztgerendáin az egymás mellett lógó hullák száma nem egyszer megközelítette a huszat. A hóhért a megye és az uraság közösen fizette. Pl. 1733-ban évi 54 forint 32 krajcárt, ugyanakkor a kirurgusnak 30 forint volt a fizetése.

(Az idézetek Implom József: Olvasókönyv Békés Megye Történetéhez II.)

MÁRTON GÁBOR
Élők, holtak vallomása c., munkájából.

Könyvjelző

A Gyomaendrődi
Könyvtárba
érkezett...

Kiásott, s elevenné varázsolt régmúlt...

FÜLÖP GYULA és LENDVAI ANTAL:
ÁRPÁD NÉPE ELŐTT

Készült a Honfoglalás 1100 éves évfordulója alkalmából
Lendvai Antal emlékére.

Kapocs kiadó Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
Székesfehérvár 1996. 74 old.

Különösen szép kötetet vehet kezébe az érdeklődő...

Nyilazó; vágató lováról nyilazó avar harcos a címlapon... Jelzi már, - noha a kötet cím nem kevésbé - régmúlt időbe visz a szöveg s rajzok... A Kárpát-medencében élőkéről, az avarokról, vallanak az olvasónak a szövegek, a rajzok... Egy tudós s egy érzékeny művész közös, szép munkája; harmadikul a kiadó, s a nyomdai igényesség által formált műből lapozhat vissza évszázadokkal korábbra, hogy megismerje kik, s hogyan éltek itt e honban, - a mi hazánkban - mielőtt még Árpád apánk honunkul választotta volna a medencét...

A történész, - mint én is még, amikor aktív koromban történészként tettem, amit tehettem, - sok, sok írott forrásból próbálja rekonstruálni a múltat...A középkor kutatója olykor, olykor a

források „bőség-zavarát“ győzi le nehezen (a legújabb kor kutatóját már említeni sem érdemes - vagy mégis?) ez jobban érdekli tán a mai kor emberét? (Legyen hát, ha már belefogtam: itt: hatványozott a „bőség“ zavara - az egymásnak ellentmondó, s még ma is élő érdekek ellentmondó, személyek jelenvaló harca miatt „pontosan“ rekonstruálni, - ha csak nem is olyan régmúltét, de elmúlt éveket, évtizedeket: mert bizony 40-50 évnyi múlt is már történelem. A újszülötteknek, az iskolásoknak mégiscsak „hitelesen“ kellene felidézni...Lehet?)

Talán éppen a közelmúlt felidézésének tapasztalt hiányosságai „zavarosságai“ miatt erősödött fel bennem, már egyetemista koromban is jelenvaló csodálat az őskor, az ókor kutatói a régészek iránt.

A régészettudomány a föld mélyéből előásott kisebb-nagyobb tárgyak, - évszázadokkal, sőt évezredekkel előbb betemetett tárgyak, - összevetése, elemzése nyomán rekonstruálja a hajdan volt múltat. Ha van más forrás; más tájról, más kultúráról, esetleg máshol írott forrásokból is összeveti azokkal és hiteles képet ad...Nehéz és gyönyörű szép munka.

E kötet tudós szerzője, régész kutató, - László Gyula nagy hírű ókor kutató tudós-professzorunk tanítványa részben saját, részben mások kutatása nyomán eleveníti meg nekünk az avar kort. S mint már előbb írtam szerencsés társra talált Lendvai Antalban, aki az ő nehezebb, tudományos hiteles szövegeit ama korról, leírásait az avar harcosokról, családjukról, mindennapi életükről, temetkezési szokásairól, kereskedésükről stb, stb. ihletett; a régmúltra is ráérző csodálatos grafikáival (rajzaival) szinte „tapinthatóvá“ tette... Szöveg és rajzok tudós szöveg és művészi ihletésű grafika - így alkotnak olyan szimbiózist, amelyből feltámad előttünk ez a nagyon-nagyon régmúlt" Árpád népe előtt" -i teljes élet. Csodálatos varázslat ez, élmény ad nekünk, késői tanuknak, olvasóknak. Drága, kedves hegyeink, völgyeink, folyóink mentén; kik itt életek hajdan, hajdan: s hogyan is éltek? Tudjuk már... S azt is mennyi kedves szavunk származik ama korból... Azokról, az Árpád-népe előtti népektől...

Annyit csupán még. E kötet a mű második kiadása, amint a címben is olvasható: Lendvai Antal emlékére. Az első kiadás éve 1990. a Móra Ferenc Könyvkiadó jelentette meg. Időközben az illusztrátor grafikus művész elhunyt. A művész halála vesztesége valamennyiünknek...

A kötet szerzőiről

Fülöp Gyula régész, a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen szerzett diplomát. László Gyula professzor tanítványa volt. 1975-től a Székesfehérvári István Király Múzeum munkatársa. 1993-tól igazgatója. 1986-ban doktorált az igari avar lelet elemzéséből. Megalakulása óta tagja a Nemzeti Emlékhely Alapítvány Kuratóriumának. 1997-től a Székesfehérvári Nemzeti Emlékhely Alapítvány Kuratóriumának elnöke. Publikációi részletezése megtalálható az Alba Regia folyóiratban (312-343 old.) Főbb művei: a jelen ismertetés mellett, a Számmer nyomda története. Székesfehérvár 1994. Szent István és Székesfehérvár, 1996.

Lendvai Antal, 1949-ben született. 1963-ban UNESCO rajzpályázaton aranyérmert nyert, 1977-től a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja lett. 1981-ben a TV Galéria bemutatta műveit. 1982-ben Smohay ösztöndíjat kapott. 1977-től rendszeresen kiállította rajzait, melyekkel rangos elismerést szerzett. Tragikus halála után özvegye: Lendvainé Rózsadombi Ágnes legszebb grafikáit bemutató emlékkönyvet adott ki róla.

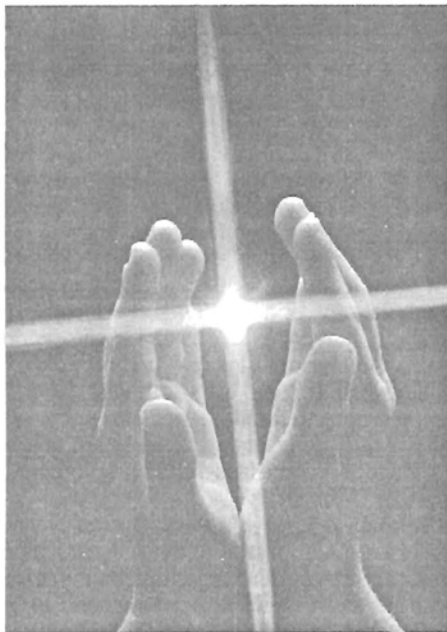
M. KONDOR VIKTÓRIA

FÜLÖP GYULA
LENDVAI ANTAL

ÁRPÁD NÉPE
ELŐTT

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kiből szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Az olvasók tájékoztatására közöljük, hogy csak azokról az elhunytakról adhatunk híradást, akiknek hozzátartozói a közzétételhez hozzájárulnak.

Özv. BALÁZS ANDRÁSNE PORUBCSÁNSZKI ETELKA, aki a Csejti út 6. sz. alatt lakott, június 20-án 97 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése június 22-én volt. Gyászolják: gyermeke, veje, unokája és családjuk, valamint a rokonság.

BUSA MÁRIA OLGA, aki Hősök útja 15-ben élt, június 8-án, 68 éves korában rövid szenvedés után az Örökkévalóságba költözött. Temetése június

14-én volt. Gyászolják: rokonai, ismerősei.

CZIKKELY JÓZSEFNÉ MEGYERI MÁRIA, aki a Munkácsi M. u. 4. sz. alatt lakott, június 14-én 70 éves korában, hosszú szenvedés után elköltözött az élők sorából. Temetése június 17-én volt. Gyászolják: gyermekei és családjuk és a rokonság.

FEHÉRTÓI IMRE, volt endrődi lakos, aki Békéscsabán élt, május 30-án 84 éves korában, rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése június 3-án volt Endrődön. Gyászolják: felesége, gyermeke, veje, unokái és a rokonság.

GELLAI ISTVÁN, aki a Micsurin u. 19- sz. alatt élt, június 15-én 77 éves korában rövid szenvedés után befejezte földi pályafutását. Temetésére június 19-én került sor. Gyászolják: gyermekei és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

JOÓ GÁBOR, aki a Hősök útja 28. sz. alatt élt, június 13-án, 60 éves korában hosszú betegség után elhunyt. Temetése június 26-án volt. Gyászolják: felesége, négy gyermeke, három unokája, testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

Özv. JUHÁSZ ISTVÁNNÉ, aki a Gyóni Géza utca 44 sz. alatt lakott, május 30-án 86 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése június 3-án volt. Gyászolják: gyermeke és családja és a rokonság.

SÍPOS SÁNDORNÉ GÁBOR MÁRIA, aki a Zrínyi utca 22. sz. alatt

élt, június 16-án, hosszú betegség után 90 éves korában az Örökkévalóságba költözött. Temetése június 21-én volt. Gyászolják: Lányai és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

SZUROVE CZ LÁSZLÓNÉ BELA MARGIT, aki a Fő út 53. sz. alatt élt, május 22-én 77 éves korában, rövid szenvedés után, elköltözött az élők sorából. Temetése május 27-én volt. Gyászolják: férje, gyermekei, unokái és a rokonság.

TÍMÁR ISTVÁN, aki a Fő út 173-179. sz. alatt lakott, június 1-én 70 éves korában, rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése június 9-én volt. Gyászolják: felesége, a rokonság és az ismerősök.

UHRIN VINCE, aki a B. Molnár utca 17. sz. alatt élt, május 28-án 66 éves korában, hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Temetése június 2-án volt. Gyászolják: gyermekei, gyermeki anyja, unokái és a rokonság.

UHRIN JÓZSEF, aki Sugár út 98-ban élt, június 14-én 77 éves korában hosszú betegség után, befejezte földi pályafutását. Temetése június 18-án volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

**Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!**

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

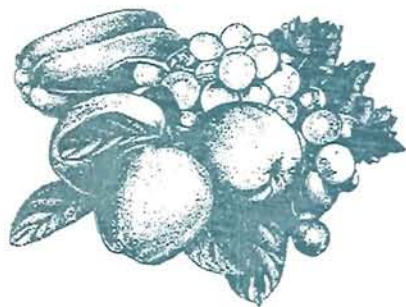
GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A szőlő zöldmunkái

A szőlő zöldmunkái nagyban összefüggnek az általunk alkalmazott tökeművelési formával. Célja a lombfelület kialakítása és ez által a termés mennyiségének és minőségének szabályozása. A zöldmunkákhoz soroljuk a következőket:

1. hajtásválogatás,
2. kötözés,
3. hónaljzás,
4. csonkázás

Vegyük sorra ezeket az eljárásokat:

1. Hajtásválogatás

Csak hozzáértő gazda végezze ezt a műveletet, mert bizonyos szaktudás szükséges a végzéséhez. Szaktudás hiányában nagy károkat tehetünk a szőlőben.

A válogatás ideje akkor van, amikor a hajtások 25-30 cm hosszúak, de folyamatosan is végezhetjük kötözéskor. A munka végzésekor meghagyjuk a termő- és a jövőre szükséges hajtásokat, valamint nem utolsó sorban a biztosító csaphoz szükséges hajtást. Egy rügből két hajtás kinövése esetén az egyiket távolítsuk el. Természetesen, akinek sok szőlője van, az nem képes, (legalábbis csak felületesen tudja) átvizsgálni a lombfelületet. Gyakorlati tapasztalatokból tudjuk, hogy a szellősebb tőke hatékonyabbá teszi a növényvédelmet (permetezést) és kedvezően befolyásolja a fűtők érését.

2. Kötözés

Karós, vagy gyalogművelésű szőlőben a hajtásokat összefogva egy vegetációs időszakban 3-4 alkalommal kötjük össze. Kezdetben lazán álljanak a hajtások, majd felfelé haladva fokozatosan összebb, szorosabbra húzzuk össze. Huzalos támrendszerű szőlőben (vidékünkön kordon és lugas művelés alakult ki) a huzalokhoz kötjük a gyenge hajtásokat kevésbé megszorítva, hogy a vastagodáshoz szükséges hely biztosítva legyen. A hajtás elmozdulásának megszabályozását (szél) a huzalon a kötözőanyag kétszer történő rátekerésével biztosíthatjuk. Lehet nyolcas kötést is alkalmazni. Az ideai vegetációs időszakban korán kellett kezdeni a kötözést, mert a nagy meleg beálltával gyorsan növekedtek a hajtások. 28-30 fokos melegben 8-15 cm-t is fejlődnek naponta. Különösen most, amikor megfelelő nedvesség is biztosítva van a talajban.

3. Hónaljzás

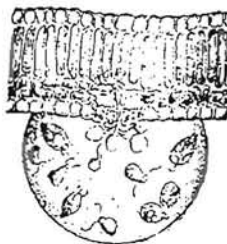
A fiatal főhajtáson a levelek hónaljában a nyári rügyek gyorsan kifejlődnek, majd kihajtanak és kedvező időjárás esetén gyorsan növekedésnek indulnak. A hónaljajtások megjelenése és annak gyors növekedése fajtától függ. Egyes merev szárú szőlőknél (Kövidinka, Szlankamenka, Zweigelt stb.) lassú a hónaljajtások növekedése. Másoknál viszont gyors, erőteljes. (Szőlőskertek királynéja, Afuz Ali, Hamburgi muskotály stb.)

Mennyire és mikor vágjuk vissza a hónaljajtásokat?

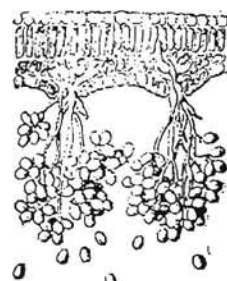

1. ábra

Várjuk meg a virágzást, és amikor már kezdenek nőni a bogyók, elkezdhetjük a hónaljvágást, a visszacsipést. Azonban két levelet hagyjunk meg, mert ez által késleltetjük a további növekedést. (1. ábra)

2a ábra

2b ábra

A hónaljvágásra azért is szükség van, mert ezeket a zsenge leveleket támadja meg a peronoszpóra. E kis ismertető anyag készítésekor (június hó derekán) rendkívül párás levegő borítja térségünket már napok óta (Medárd időszak), és nem lehet tudni, hogy meddig tart? Ismerkedjünk meg a peronoszpóra gomba által megtámadott szőlőlevél keresztmetszetével jól kinagyítva. (2a ábra)

A levél alsó felén a vízcseppben kicsírázott spórák fonalai légzőnyílásokon behatolnak és szívják a tápanyagot. Az elszívott tápanyag helyén a levél kezd elszíneződni (olajfolthoz hasonló lesz). (2b ábra)

Kedvező (meleg eső) időjárás esetén a gomba szaporító fonalain megjelennek a spóratokok tele apró, szabad szemel nem látható spórákkal. E szakaszos fejlődés gyorsasága az időjárás függvénye.

Június közepén a gomba elterjedésének, szaporodásának sajnos kedvezőek a feltételek. Lehet, hogy idén meggyűlik bajunk ezzel a kártevővel. Védekezés: rendszeres, sűrű permetezés, hónaljzás, kapálás, gyomtalanítás.

4. Csonkázás

Ez nem más, mint a szőlő hajtások csúcsi részének egyenlő magasságban történő visszavágása. Karós művelésű szőlőnél vidékünkön, kötött talajon 110-120 cm magasságban, huzalos művelésű szőlőknél 50 cm felett csonkázunk. Ideje ennek a műveletnek július hónap közepe. Lehet, hogy most az időjárás megréfal bennünket, és előbb kell. Ne feledjük, hogy július aszályos hónap szokott lenni. Mennyire igaz, a falusi emberek mondása: „A mezőgazdaságban az időjárás az úr.”

A csonkázás célja tehát, a hajtás és a termés beérésének gyorsítása, a bogyók cukorfokának emelése és ez által a cukorfokok és savtartalom összhangba hozása.

H UNYA ALAJOS

Május 25-től június 27-ig Gyoma belterületén 42,2 mm csapadék esett.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

KERESSEN FEL BENNÜNKET A NYÁRI HÓNAPOKBAN IS!

Áruházunkban megtalálhatók:
Befőzéshez üvegek tetővel
Öntöttvas főzőedények, bográcsok, üstök
Öntött vas grillsütők
Üstházak
Zománc edények
Kávéfőzők és alkatrészei
Szúnyogriasztók, légy irtók
Szúnyoghálók
Uniflex öntözőcsalád
Fűnyírók
Vegyszerek
Műanyag hordók

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel.: Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császámé Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu